

Møteinnkalling

Hovedutvalg for kultur og oppvekst 2023 - 2027

Dato: 21.10.2025 kl. 09:00
Sted: Ulrikke Brandstorp

Forfall meldes til møtesekretær Ida Wigdel, tlf: 995 93 632 eller e-post: ikwi@sarpsborg.com.

Varamedlemmer møter til hovedutvalgsmøtet kl. 13.00 kun etter nærmere beskjed.

Dagsorden:

Fagdag tema kultur kl. 09.00-12.00

Lunsj kl. 12.00 -13.00

Hovedutvalgsmøte kl. 13.00

Orienteringer:

- Status i kommuneområde oppvekst, v/ direktør oppvekst Solfrid Marie Døhlen
- Psykososialt arbeid i skolen, v/ Maryan Lundskog Aasberg og Anette Fjeld

SAKSKART			Side
Saker til behandling			
37/25	25/16734-1	Plattform for bibliotek tjenesten	3
38/25	23/40354-15	Underveismelding: Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2026-2037. Høringsutkast.	8
39/25	24/21256-14	Kommunedelplan oppvekst: endring av type styringsdokument	27
40/25	25/12293-2	Høring - Uteområder i skoler.	30
41/25	25/17659-1	Vurdering av programmet Foreldrekompasset	34
42/25	25/18711-1	Aktivitetsskole – et samarbeid mellom SFO og idretts- og aktivitetstilbudet i Sarpsborg	41
Referatsaker			
46/25	23/24135-41	Protokoll Hovedutvalg for kultur og oppvekst 16.09.2025	46

47/25	25/04026-18	Referat SU / SMU - Hornnes og Ullerøy barneskoler - 150925	46

Sarpsborg, 10.10.2025

Herman Gjeitanger
Leder

Ida Wigdel
Møtesekretær

Saker til behandling

37/25 Plattform for bibliotek tjenesten

Arkivsak-dok. 25/16734-1

Saksbehandler Silje Louise Jarild Waters

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedutvalg for kultur og oppvekst 2023 - 2027	21.10.2025	37/25
2 Formannskapet 2023 - 2027	30.10.2025	
3 Bystyret 2023 - 2027	13.11.2025	

Saksordførersak.

Saksordfører: Julia Brännström (Frp)

Medsaksbehandlere: Anette Kure

Saksordførers innstilling:

Legges fram i møtet

Vedlegg:

1. Plattform for bibliotek tjenesten

Sammendrag:

Sarpsborg bibliotek har en lang tradisjon som folkebibliotek og er i dag organisert med det nye hovedbiblioteket i sentrum, filialene i Skjeberg og Tune, samt fengselsbiblioteket ved Ravneberget.

Biblioteket er en møteplass, læringsarena og formidler av litteratur og kunnskap, i tråd med lov om folkebibliotek, nasjonal bibliotekstrategi og kommunale planer.

Plattform for bibliotek tjenesten tydeliggjør bibliotekets rolle og prioriteringer de kommende årene. Tre satsingsområder er valgt:

1. Aktiv formidling
2. Møteplass for alle
3. Læring og utvikling hele livet

Utredning:

Bibliotekene i Sarpsborg har røtter tilbake til 1800-tallet og har siden vært en sentral kommunal tjeneste. Biblioteket tilbyr folkeopplysning, dannelse, litteraturformidling og leseglede – viktige verdier også i dagens samfunn.

Lov om folkebibliotek fastslår at alle kommuner skal ha et folkebibliotek. Nasjonal bibliotekstrategi (2020–2023) omtaler bibliotekene som demokratiarenaer og møteplasser, og peker på deres rolle i integrering, kunnskapsdeling og digital utvikling.

Føringer for plattformen og bibliotekarbeidet

Sarpsborg kommunes planverk gir føringer for hvordan biblioteket kan bidra til et mer inkluderende og bærekraftig lokalsamfunn:

- Samfunnsplanen
- Kommunedelplan kultur – denne legger grunnlaget for prioriteringer på kulturfeltet, inkludert biblioteket.
- Årlige handlingsplaner og budsjett – gir de konkrete rammene for tiltak og tjenestenivå.
- Kommunens visjon *Sammen skaper vi Sarpsborg* – denne styrer hvordan biblioteket samarbeider med innbyggere, frivillighet og offentlige instanser.
- Kommunens verdier FÅRT (fremtidsrettet, åpen, respektfull, troverdig) – brukes aktivt i utviklingen og driften av bibliotekets tjenester.

Om Sarpsborg bibliotek

Sarpsborg bibliotek består av:

- Hovedbiblioteket i sentrum (nyåpnet 2024)
- Filialene i Skjeberg og Tune (fra 2025 begrenset bemanning, meråpne, målgruppe primært barn og unge)
- Fængselsbiblioteket ved Ravneberget (finansiert av staten)

Biblioteket har 15,1 årsverk fordelt på 17 ansatte, og et budsjett på 14,6 mill. kroner i 2025.

Tabellen viser ressursutvikling fra 1999 til 2021:

SARPSBORG BIBLIOTEK	1999	2000	2006	2010	2016	2019	2021	2024***
Folketall	47.439	47.982	50.593	52.805	55.127	56 732	57 947	59 771
Antall bibliotek-avd.	7	4	4	4	3	3	3	3
Regnskap, kr totalt	9.425.200	11.974.482	8.843.162	9.857.718	10.093.417	12.211.453	12.555.949	14.572.982
Regnskap, kr per innbygger	198,68	249,56	174,79	186,68	183,09	215,25	216,67	243,81
Regnskap, kr til mediekjøp	1.269.310	1.138.431	1.003.271	1.154.103	1.270.550	1.379.450	1.524.169	1.485.734
Mediekjøp, kr per innb.	26,75	23,72	19,83	21,85	23,04	24,32	26,30	24,9

Antall årsverk	21,93	19,95	15	14,7 (15,4)*	14,83 (15,5)*	14,83 (15,5)*	14,9 (15,5)*	14,9
Åpningstid (t/u)	202	156	111	108	105	105	105	105
Åpningstid etter kl. 17 (t/u)	36	28	16	16	14	14	14	14
Utlån (inkl fornyelser)	236.923	236.012	225.118	189.008	162.389	166.855	139.383**	77.870
Antall besøk	180.222	165.070	163.783	159.034	148.013	154.735	118.514**	89.072

*0,7 årsverk er knyttet til fengselsbibliotek i kommunen. Dette + øvrige utgifter til drift av fengselsbibliotek dekkes av bevilgninger over Statsbudsjettet. 0,5 årsverk fra 2023 som følge av nedleggelsen av Sarpsborg fengsel.

** Nedgangen i besøk og utlån skyldes koronapandemien og påfølgende restriksjoner.

I en lang periode med kutt og stagnasjon i ressursene som brukes på bibliotek har man så godt det lar seg gjøre skjermet mediekjøp. Dette betyr at det er mindre personalressurser å bruke til aktivt formidlingsarbeid og oppsøkende virksomhet for eksempel i institusjoner, skoler og barnehager.

***I 2024 var hovedbiblioteket i midlertidige lokaler med begrenset plass og kun deler av samlingene tilgjengelig. I perioden juni-oktober var biblioteket helt stengt i forbindelse med innflytting i nytt hovedbibliotek.

Satsingsområder i plattformen

Plattformen trekker frem tre satsingsområder:

1. Aktiv formidling:

Biblioteket har et lovmessig ansvar for å sørge for aktiv litteraturformidling. For Sarpsborg betyr dette at biblioteket ikke bare skal stille bøker og medier til disposisjon, men også være en pådriver for lesing og kunnskap. Dette gjøres gjennom flere arrangementer gjennom året, hvor Litteraturuka er det mest etablerte. Biblioteket tilbyr et bredt utvalg av bøker og digitale medier, og har ansatte med høy kompetanse om formidling av litteratur.

Biblioteket driver også målrettet formidling til barn og unge, blant annet gjennom kampanjen Sommerles.

2. Møteplass for alle

Bibliotekloven understreker at biblioteket skal være en arena for offentlig samtale og debatt. Sarpsborg bibliotek har en lang tradisjon som åpen møteplass, og tar en viktig del av ansvaret når det kommer til å sette dagsorden, og fremme inkludering, både i samarbeid med frivilligheten og med øvrige samfunnsaktører i Sarpsborg. Tilbudene ved biblioteket skal være bredt og favne ulike grupper – eksempelvis litteratur på flere språk, tilrettelagt litteratur for personer med leseutfordringer, og programmer rettet mot unge voksne.

3. Læring og utvikling hele livet:

Biblioteket er ikke bare et sted for bøker, men en arena for kunnskap, læring og deltakelse – fra barndom til alderdom.

Derfor skal biblioteket tilby gode arbeidsplasser for lekser, gruppearbeid og "hjemmekontor", gi gratis tilgang til et bredt spekter av kunnskapskilder, både fysisk og digitalt, samt legge til rette for kurs og aktiviteter innen kreativitet, reparasjon og redesign – med kobling til bærekraftig utvikling. Det jobbes også med informasjonskompetanse og kritisk kildebruk.

Det er også planer om et frøbibliotek, hvor man kan levere og hente blomsterfrø, noe som bygger på et samarbeid med hagelag og husflidslag knytter biblioteket til grønn kompetanse og lokal beredskap.

Biblioteket er også del av Sarpsborgs Fribyforfatter-arbeid, som gjøres i regi av ICORN, og det er forventet at kommunen skal ta imot sin første fribyforfatter i 2025.

Litteraturuka

Etter vedtak i politisk sak om Strategier for Litteraturuka er denne også omtalt i plattformen. Litteraturuka har, siden 2023, vært tilknyttet biblioteket.

Litteraturuka skal tilby et allsidig program som inneholder tradisjonelle aktiviteter som bokbading og forfatterbesøk/foredrag. I tillegg skal Litteraturuka bidra til kompetanseheving og opplysning, og være en arena for egenutvikling for den enkelte deltager. Dette både gjennom kurs og workshops, men også som arena for debatt og erfaringsutveksling. Litteraturuka i Sarpsborg skal bidra til stedsutvikling. Med fokus på lokal historie og identitet skal Litteraturuka være gjenkjennbar som en «Sarpsborg-satsing». Det er derfor ønskelig å bevare tidspunktet for gjennomføringen av Litteraturuka (uke 45), og fortsette å utvikle dette som en fast, årlig hendelse.

Ressurser

Plattformen er utformet med utgangspunkt i de rammene og ressursene biblioteket rår over i dag. Etter ny organisering og nytt hovedbibliotek har det vært en stor økning i antall besøkende og i antall arrangementer. Det er stort potensial i å utvikle bibliotektilbudet ytterligere, men dette potensialet vil ikke være mulig å realisere fullt ut med dagens bemanning og ressurser.

Tabellen nedenfor viser ressursbruk på bibliotek i Sarpsborg, sammenlignet med andre kommuner – tallene er fra 2024:

Personale og økonomi											
Gruppe / kommune	Kommune-nummer	Innb. totalt pr. 1. januar	Kommuner med fagutdannet biblioteksjef	Antall ansatte totalt	Antall årsverk totalt	Antall innbyggere pr. årsverk	Lønns- og medieutgifter	Lønn og sosiale utgifter	Utgifter til kjøp av medier	Lønns- og medieutgifter pr. innb.	Medieutgifter pr. innb.
Norge		5 550 203	268	2 454	1 853,5	2 995	1 727 022 316	1 570 408 230	156 614 086	311	28,2
Østfold	31	312 152	11	115	97,5	3 201	89 402 283	81 775 895	7 626 388	286	24,4
KOSTRA-gruppe 11		592 198	6	208	180,3	3 285	165 241 686	150 444 940	14 796 746	279	25
Halden	3 101	31 935	1	10	7,9	4 042	7 235 658	6 589 000	646 658	227	20,2
Moss	3 103	52 051	1	17	15,3	3 395	13 560 929	12 660 929	900 000	261	17,3
Sarpsborg	3 105	59 771	1	17	14,9	4 011	13 232 825	11 747 091	1 485 734	221	24,9
Fredrikstad	3 107	85 230	1	25	20,5	4 158	20 012 109	18 165 790	1 846 319	235	21,7
Sandefjord	3 907	66 231		23	19,2	3 450	18 604 752	16 669 530	1 935 222	281	29,2
Skien	4 003	56 619		20	19,1	2 971	19 316 401	18 088 166	1 228 235	341	21,7

Kilde: Nasjonalbiblioteket/SSB

Vurdering

Biblioteket i Sarpsborg er en viktig samfunnsinstitusjon med bred oppslutning. Plattformen setter en tydelig retning for hvordan biblioteket kan videreutvikle sin rolle som kunnskapsarena, møteplass og kulturformidler. Kommunedirektøren mener det har vært en betydelig satsing på bibliotek i Sarpsborg de seneste årene, særlig med byggingen av nytt bibliotek. Driftsrammene har vært stabile de siste tiårene, men ressursituasjonen begrenser muligheten til aktiv formidling og oppsøkende virksomhet. Kommunedirektøren mener at det er mulig å utvikle bibliotektilbudet ytterligere, spesielt med tanke på den nye organiseringen

og det nye hovedbiblioteket. Ut fra kommunens økonomiske situasjon må det, etter kommunedirektørens syn, legges til grunn at dette skal skje innenfor gjeldende driftsrammer.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Plattformen er utarbeidet ut fra de rammer biblioteket har til rådighet i dag, og som er fastsatt av bystyret. Det er ingen økonomiske forpliktelser utover dette.

Miljø:

Bibliotek oppmuntre til gjenbruk og bærekraftig kunnskapsdeling i stedet for overforbruk.

Folkehelse:

Biblioteket er bra for folkehelsa fordi det gir fri tilgang til kunnskap, kultur og møteplasser for alle. Det fremmer leseglede og læring, som styrker mental helse og mestring. Som en åpen og inkluderende arena motvirker biblioteket ensomhet, skaper fellesskap og bidrar til livskvalitet i alle aldre.

Kommunedirektørens anbefaling:

Plattform for bibliotek tjenesten vedtas slik den fremkommer av vedlegg 1.

38/25 Underveismelding: Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2026-2037. Høringsutkast.

Arkivsak-dok. 23/40354-15

Saksbehandler Terje Roar Aldar

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedutvalg for kultur og oppvekst 2023 - 2027	21.10.2025	38/25
2 Formannskapet 2023 - 2027	30.10.2025	

Saksordførersak.

Saksordfører: Herman Gjeitanger

Medsaksbehandlere: Monica Kalnes, Ann-Magritt Holøs, Bjørn Kristian Bjercke, Ann Karin Reiersen, Petter G Marberg, Camilla Dahlstrøm, Lill-Beate Østby

Saksordførers innstilling:

Legges fram i møtet

Vedlegg:

Kommunedelplan Barnehage- og skolekapasitet 2026-2037, høringsutkast

Vedlegg 1_Kunnskapsgrunnlag J4 - Kommunedelplan_barnehage_skolekapasitet_250121

Vedlegg 2_Barnetallsframskriving 1-5 år_Sarpsborg kommune

Vedlegg 3_Barnetallsframskriving 6-15 år_Sarpsborg kommune

Vedlegg 4_Dokumentasjon KOMPAS Sarpsborg kommune rev.1 2024

Vedlegg 5_Tilstandsvurdering 2023 J02 2024-05-24

Vedlegg 6_Not_krav til legionellaovervåking

Vedlegg 7_Befolkningsframskrivning, Sarpsborg kommune, mai 2025

Vedlegg 8_Vurdering av barnehagetomter 2025

Vedlegg 9_Kommunedirektørens vurdering av barnehage- og skolebygg

Vedlegg 10_Forskrift om skoletilhorighet for Sarpsborg kommune 2023

Sammendrag:

Kommunedirektøren fremmer med dette underveismelding i sak om kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2026-2037, høringsutkast.

Kommunedirektøren anbefaler at Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2026-2037, høringsutkast, sendes ut på høring og legges ut til offentlig ettersyn i minimum 6 uker slik Plan- og bygningsloven krever, før det fattes endelig politisk vedtak.

Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet er et viktig styringsdokument både administrativt og politisk. Planen skal bygge en forståelse for eksisterende utfordringer og muligheter, og danne grunnlag for prioriteringer innenfor barnehage- og skolesektoren fram mot 2040.

Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2026-2037 trekker opp linjer for framtidig barnehage- og skolestruktur og skisserer utbyggingsbehov.

Et kunnskapsgrunnlag for Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet er utarbeidet av Norconsult Norge AS. Kunnskapsgrunnlaget ble presentert og offentliggjort 28.5.2024.

Kunnskapsgrunnlaget inneholder vurderinger av alle de kommunale barnehage- og skoleanleggene og beskriver bygningsmessige tiltak på anleggene, med kostnadsanslag. Anbefalinger med kalkyler synliggjør et stort investeringsbehov.

Kunnskapsgrunnlaget vurderer også i hvilken grad læringsarealet ved den enkelte barnehage og skole legger til rette for varierte arbeidsformer som fremmer læring. Samtidig som det skal være fokus på fleksibel utnyttelse av arealene.

Kommunedirektøren anbefaler i høringsutkastet blant annet å;

- øke barnehagekapasiteten i øst gjennom tiltak ved Fosbyløkka, Hafslundsøy og Stasjonsbyen barnehager
- bygge to nye kommunale barnehager
- utvikle Varteig barnehage når det er etablert tilstrekkelig antall kommunale barnehageplasser
- utvikle Fritznerbakken barnehage når det er etablert tilsvarende og nødvendig kapasitet i nye kommunale barnehager
- erstatte to eksisterende bygg i Sarpsborgmarka barnehage med en større og mer funksjonell barnehage
- utvikle de tre minste barneskolene og overføre elevene til nærliggende skoler
- utbedre læringsarealer ved Kurland barneskole, Tindlund barneskole, Hornnes barneskole, Tindlund barneskole og Kruseløkka ungdomsskole
- samlokalisere Sarpsfossen skole i nye lokaler ved Sandbakken barne- og ungdomsskole

Det planlegges for sluttbehandling av Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet februar 2026.

Utredning:

Bakgrunn/historikk

Arbeidet med å utarbeide kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet har pågått over lang tid. Oppstartsnotat i sak om kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2020-2031 var til behandling i utvalg for kultur og oppvekst 5. februar 2019. Oppstartsnotatet redegjorde for bakgrunn og begrunnelse for planarbeidet.

Det er flere forhold som har medført forskjøvet fremdrift i arbeidet, dette er blant annet; press på arbeidskapasitet i oppvekstadministrasjonen, prioritering av oppgaver som konsekvens av koronapandemi, kartlegging av universell utforming, prosjekt Bærekraft 2030 og pågående arbeid med kommunens øvrige planverk, spesielt kommuneplanens arealdel som innvirker på utarbeidelse av barne- og elevprognoser.

Sarpsborg kommune har i dag to gjeldende planer for kapasitet og struktur på området. Disse er; Kommunedelplan for barnehageområdet, sist vedtatt i 2011, og Kommunedelplan for skolekapasitet og struktur, sist vedtatt i 2015. Den nye planen vil bli «Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet».

Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2026-2037 trekker opp linjer for framtidig barnehage- og skolestruktur og skisserer utbyggingsbehov.

Planen vurderer kapasiteten ved den enkelte barnehage og skole og peker på behov for utvidelser av eksisterende barnehager og skoler ut fra arealnorm og barne- og elevtallsprognoser. Planen vurderer også i hvilken grad læringsarealet ved den enkelte barnehage og skole legger til rette for varierte arbeidsformer som fremmer læring. Samtidig skal det være fokus på fleksibel utnyttelse av arealene.

Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet er først og fremst en plan som vurderer kvaliteten på og bruken av barnehage- og skolebyggene – ikke kvaliteten og innholdet i opplæringen.

Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2026-2037 vil være et verktøy i arbeidet med å definere framtidige investeringsbehov og investeringskostnader.

Kommunedelplanen beskriver hvilke investeringer som bør prioriteres. Prioriteringene må endelig avklares i det årlige arbeidet med og behandlingen av kommunens handlingsplan med årsbudsjett.

Dagens barnehage- og skoletilbud

Det er i dag stor variasjon på eierform og størrelse på barnehagene i Sarpsborg. Det fordeler seg mellom ca. 30 % i kommunalt eie og ca. 70 % i ulike private eier-konstellasjoner fra små familiebarnehager til barnehager knyttet til store konsern. Samlet barnehagekapasitet i kommunen inkluderer kapasiteten i de private barnehagene.

Barnehagetilbudet i Sarpsborg kommune består av 46 barnehager. 7 barnehager er familiebarnehager, 29 barnehager er private barnehager og 10 er kommunale barnehager.

Sarpsborg kommune har 18 grunnskolevirksomheter i 20 skolebygg, hvorav 14 er rene barneskoler, 4 rene ungdomsskoler og 2 er kombinertskoler 1-10.trinn. To av barneskolene har kun 1.-4.-trinn, og ligger administrativt under andre barneskoler. I tillegg kommer Ullerøy leirskole, St. Marie læringssenter (i leide lokaler) og Sarpsfossen skole. Sarpsfossen skole, forsterket skole for elever med sammensatte læreversker er etablert med tre avdelinger; Regnbuen ved Kurland barneskole, Maren Juul ved Hafslund barneskole og Studio ved Hafslund ungdomsskole. Det er stor variasjon i størrelse og elevgrunnlag ved skolene.

Det er to private grunnskoler i kommunen: CIS – Childrens International School Sarpsborg, med 268 elever (skoleåret 24/25). Olavsborg Kristne skole med 80 elever (skoleåret 24/25).

Dagens skolestruktur speiler fortsatt i stor grad den tidligere kommunestrukturen fra før Sarpsborg kommune i 1992 ble slått sammen av 4 tidligere kommuner.

Som en følge av økning i elevtall over tid er det for alle skoler i kommunen definert opptaksområder på en slik måte at det er utjevningssområder mellom skoler. Dette fører til at elever fra disse utjevningssområdene i år med store elevkull vil kunne få skoleplass ved en annen skole enn den som ligger nærmest egen bolig.

Politisk vedtatte føringer for arbeidet med kommunedelplanen

Bystyret gjorde i sak Handlingsplan med økonomiplan 2023-2026 med årsbudsjett 2023 (sak 91/22), 15.12.2022 slikt verbalvedtak;

- *Beslutning om fremtidig skolestruktur i Sarpsborg kommune gjøres ved behandling av sak om «Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet» i 2023/2024».*

Bystyresak 44/23, 15.6.2023 om Utkast til handlingsplan 2024-2027 inneholder slikt verbalvedtak;

- *Utrede et samarbeid med SFK og andre aktører om realisering av en idrettshall og andre skolelokaler på Kurland. Dette sees i sammenheng med planen for skole- og barnehagekapasitet.*
 - *Initiativtakere til samarbeid om realisering av en idrettshall og andre skolelokaler på Kurland ønsker å avvente videre arbeid og utredning til etter behandling av Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2024-2035.*

Bystyret (bystyresak 44/23, 15.6.2023) har i tillegg bedt om at;

- *Alternative tomter for en eventuell ny kommunal barnehage vurderes ved behandlingen av planen.*
 - *Vurdering av tomter presenteres i vedlegg til saken (vedlegg 8)*

Bystyret fattet følgende verbalvedtak i forbindelse med behandling av Handlingsplan 2024-2027 (bystyresak 109/23, 14.12.2023);

- *Kommunedirektøren utarbeider en faglig og økonomisk vurdering på om organiseringen «Sarpsfossen skole» skal videreutvikles eller om de forsterkede avdelingene kan integreres bedre med de skolene de har fysisk tilknytning til. Dette fremmes til bystyret som egen politisk sak, eller som del av annen politisk sak i 2024.*
 - *Underveismelding om Sarpsfossen skole i sak om Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet ble behandlet i råd for personer med funksjonsnedsettelse, hovedutvalg for kultur og oppvekst, formannskapet og bystyret i oktober og november 2024. Det ble gjort slikt vedtak:*
 1. *De forsterkede avdelingene Regnbuen, Maren Juul og Studio videreføres som avdelinger under Virksomhet Sarpsfossen skole.*
 2. *De forsterkede skoleavdelingene samarbeider med sin nærscole om integrering av elevene i klasse og skolemiljøet.*
 3. *Lokaler og lokasjoner for de forsterkede avdelingene som i dag utgjør Sarpsfossen skole vurderes i det videre arbeidet med «Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2025-2036.*
 4. *Antall forsterkede avdelinger og antall elevplasser vurderes i det videre arbeidet med «Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2025- 2036.*
 5. *Det arbeides spesielt med lokalisering for et tilbud for ungdomstrinnet.*
 6. *Ved nybygg og rehabilitering av skolebygg tas det hensyn til og det tilrettelegges fysisk for å kunne ta imot elever med store og sammensatte utfordringer*

Underveismelding om barnehagekapasitet i sak om Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet ble behandlet i hovedutvalg for kultur og oppvekst og formannskapet i februar 2025. I vedtaket ble det blant annet pekt på viktigheten av å vurdere mulige områder og tomter til eventuelle nye kommunale barnehager. Det ble også gitt en oppfordring til private aktører om å ta kontakt ved mulighet til kapasitetsutvidelse.

Planprosessen

Kommunedirektøren ønsket en ekstern kartlegging av dagens barnehage- og skolelokaler, sett opp mot drift, egnethet og bygningsmessig tilstand.

Ønsket leveranse på det utlyste oppdraget var en beskrivelse av alle kommunale barnehage- og skoleanlegg med utearealer, herunder

- beskrivelse av arealer, kapasitet og kapasitetsutnyttelse
- vurdering av barnehage- og skoleanleggenes funksjonelle egnethet,
- beskrivelse og vurdering av universell utforming
- vurdering av barnehage- og skoleanleggenes bygningsmessige tilstand og investeringsbehov

Oppdraget ble etter en utlyst konkurranse tildelt Norconsult Norge AS. Norconsult Norge AS presenterte et Kunnskapsgrunnlaget 28.5.2024.

Medvirkning

Det har vært lagt opp til bred intern medvirkning på ulike arenaer i planarbeidet.

Medvirkning er ivarettatt gjennom underveismeldinger og arbeidsmøter i Hovedutvalg for kultur og oppvekst og Råd for personer med funksjonsnedsettelse, medbestemmelse med organisasjonene på kommuneområdet, administrativ referansegruppe med representanter fra organisasjonene og kommunedirektørens styringsgruppe. I tillegg har alle virksomhetene – barnehager og skoler, og kommuneområde teknisk på ulike måter vært involvert i planarbeidet.

Forslag til kommunedelplan skal legges ut til offentlig høring før politisk sluttbehandling. Det planlegges for sluttbehandling av Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet februar 2026.

Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget (Norconsult, 2024) danner grunnlag for videre arbeid med utvikling av kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet i Sarpsborg kommune.

Kunnskapsgrunnlaget er delt i tre deler;

Del 1 Inneholder mandat for kommunedelplanarbeidet, beskrivelse av organisering av arbeidet med kunnskapsgrunnlaget, herunder beskrivelse av medvirkningsaktiviteter, samt oppsummering av utfordringsbilde for barnehage- og grunnskoletjenestene i Sarpsborg kommune. Videre beskrives nasjonale og kommunale rammer og føringer for barnehage- og skoleanlegg og kvalitet i det pedagogiske tilbudet, og det gis en oversikt over barnehagetilbudet og grunnskoletilbudet i Sarpsborg kommune i dag.

Del 2 Inneholder beskrivelser av barne- og elevtallsutviklingen i hele kommunen og i hver enkelt plansone (del av kommunen/barneskolekrets/ungdomsskolekrets). Kapittelet viser behov for barnehage- og skolekapasitet i perioden fram mot 2040.

Del 3 Inneholder vurderinger av alle de kommunale barnehage- og skoleanleggene, og er den meste omfattende delen av kunnskapsgrunnlaget. I kap. 8. beskrives behov for bygningsmessige tiltak på anleggene, med kostnadsanslag. Kunnskapsgrunnlaget er vedlagt saksutredningen.

*

Det er samlet inn data og informasjon for det enkelte anlegg som bidrar til å belyse og besvare de ulike vurderingsområdene i oppdraget.

Det gjort to befaringer av alle bygg. Det er gjennomført en befaring for vurdering av bygningsteknisk tilstandsgrad (TG) og en befaring for vurdering av funksjonell egnethet (EG) av de 10 kommunale barnehagene, 20 kommunale skoleanlegg, Alternativ læringsarena, Sarpsfossen skole, Ullerøy leirskole og St. Marie læringssenter (kun EG befaring da dette ikke er kommunalt bygg, men innleie).

Vurdering av funksjonell egnethet (EG) er gjort etter kriterier for funksjonalitet forankret i lov, forskrift og forskning, med hovedvekt på barnehagelov, opplæringslov, arbeidsmiljølov, plan- og bygningslov og krav til universell utforming (beskrevet i Del 2. kap. 5.2 og 5.3).

Kommunedirektøren anser at det foreliggende kunnskapsgrunnlaget (Norconsult, 2024) er et godt grunnlag for å utarbeide en kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet for perioden 2026-2037.

Kommunedirektøren har vurdert anbefalingene fra Kunnskapsgrunnlaget både på kort og på lang sikt. Det er i vurderingene tatt hensyn til at befolkningsframskrivninger er heftet med usikkerhet. Kommunens økonomiske situasjon og muligheter er også hensyntatt i vurderingene.

Barnehagekapasitet:

Kommunedirektøren mener at Sarpsborg framover må ha flere tilgjengelige barnehageplasser til kommunens innbyggere i alderen 1-5 år, og at disse i større grad må finnes i de områdene der familiene bor. Det bør også være flere tilgjengelige barnehageplasser i det løpende opptaket. Dette av hensyn til både innflyttere og andre som av ulike årsaker søker etter frist for hovedopptak.

Sarpsborg kommune har en vesentlig lavere barnehagedeltagelse enn landsgjennomsnittet. Det er et nasjonalt mål å øke barnehagedeltagelsen, Sarpsborg er en av de kommunene som ligger lavt.

Begrunnelsene for økt barnehagedeltagelse er tydelige og forankret i forskning. Barn fra lavinntektsfamilier er overrepresentert blant dem som ikke går i barnehage. Kommunedirektøren anser at det ikke nødvendigvis skal settes et konkret tall-mål i %, men at målet er å øke andel barn i barnehage, og at et naturlig sammenligningsgrunnlag er status i KOSTRAgruppe 11.

Det er et mål at alle familier skal få barnehageplass i det området der de bor; øst, vest eller sentrum. Barnehagekapasitet i de ulike sonene, legges til grunn ved etablering av nye barnehageplasser. Ved regulering til større boligprosjekter skal det avsettes arealer til barnehage.

Kunnskapsgrunnlaget fra Norconsult viser at Sarpsborg kommune har om lag 170 færre

barnehageplasser enn barn i barnehagealder i dag. Dette betyr imidlertid ikke at det er behov for å etablere 170 nye barnehageplasser akkurat nå. Behovet for barnehageplasser er utfordrende å forutsi fordi mange velger å ikke ha barna sine i barnehage fra de er ett år. Dette kan skyldes ideologiske, kulturelle, praktiske og økonomiske forhold. Dersom disse forholdene påvirkes, kan behovet for barnehageplass endres raskt. Tidligere i år ble maksprisen for barnehager satt ned med 800 kroner på 1,5 måneds varsel.

Sarpsborg får tilskudd til å rekruttere minoritetsspråklige barn til barnehage, tilskudd til ekstra pedagoger i barnehager i levekårsutsatte områder og er i målgruppen for forsøk med automatisk barnehageopptak. Alle disse faktorene tilsier at Sarpsborg kommune bør øke sin samlede barnehagekapasitet.

Med økt barnehagedekning fra 90,6 til for eksempel 93,9% som tilsvarer gjennomsnittlig barnehagedekning for kommuner i kostragruppe-11 vil Sarpsborg kommune ha behov for 130 nye barnehageplasser i 2026, økende til 160 plasser i 2029. En slik økning vil ha en årlig utgift på 33 mill. kr fra 2026 (43 mill. kr i 2029). Beregningen inkluderer gjennomsnittlige kapitalutgifter for private og kommunale plasser, spesialpedagogikk, FDV og moderasjoner.

Konsekvens av å ha for mange barnehageplasser vil være at barnehagene kan bli gående med tomme plasser. Dette er kostbart for alle barnehager.

Konsekvenser av for få barnehageplasser vil være at kommunen står i fare for å ikke oppfylle retten til barnehageplass dersom en større andel av de som har rett søker til frist for hovedopptak. Barn som har søkt etter frist eller kommet tilflyttende gjennom året kan måtte vente inntil et år på barnehageplass. Dette kan medføre at foreldre ikke får startet i arbeid eller utdanning.

Det vil være vanskelig å treffe helt rett på antall barnehageplasser, derfor bør nye barnehager etableres med sikte på en fleksibilitet som tar høyde for å justere opp og ned i antall.

Det er imidlertid liten sannsynlighet for at alle familier ønsker barnehageplass allerede kommende år, og noen familier vil trolig fortsatt ønske å ha barnehageplass i en nabokommune. Det vil derfor være vanskelig å angi et eksakt tall for hvor mange barnehageplasser som trengs. Antall barn på venteliste per 15.12.24 (141 barn) kan være et relevant utgangspunkt med en opptrapping i årene framover. Ventelisten synliggjør de som faktisk ønsker plass nå.

Kommunedirektøren mener det er viktig å tenke kvalitet og bærekraft ved etablering av nye barnehageplasser. Det innebærer at selv om kommunen nå er i en situasjon det behovet kan synes prekært, må ikke etablering av nye barnehageplasser gå på bekostning av kvalitet på lokaler og uteområder. Tempo på nyetablering må hele tiden sees opp mot gjeldende situasjon og det bør gjøres valg som er økonomisk bærekraftig på lang sikt. I Sarpsborg tilbys de fleste plassene i privat regi.

Det er godkjent og opprettet ca 70 nye plasser i 2025. Disse inngår i behovet på 130 plasser i 2026. Finansiering for disse 70 plassene må innarbeides i HP 26-29 ytterligere behov blir da 60 nye plasser i 2026 gitt at det er etterspørsel etter ca 94% barnehagedekning - økende til 90 plasser i 2029, ut ifra en ambisjon om 93,9% barnehagedekning.

Kommunen har direkte styring over det kommunale barnehagetilbudet og kan i større grad målrette tilbudet etter lokale behov. Kommunale barnehager gir også en stabil og forutsigbar drift over tid, blant annet fordi de inngår i kommunens helhetlige tjenestetilbud og er mindre påvirket av endringer i marked, eierskap eller økonomisk lønnsomhet. Kommunen har et

langsiktig ansvar for kvalitet, kontinuitet og tilgjengelighet, noe som bidrar til trygghet for både foreldre og ansatte.

Kommunedirektøren vurderer at det er viktig å øke/opprettholde en viss andel kommunale barnehageplasser og anbefaler minimum 30%. Tiltaket oppnås gjennom at utbygging av nye barnehageplasser skal fortrinnsvis skje i kommunal regi.

Kommunedirektøren mener derfor at der det i kommunedelplanen foreslås å redusere antall barnehageplasser i en kommunal barnehage, bør disse erstattes med nye kommunale barnehageplasser. Dette til tross for at en kommunal barnehageplass viser seg å ha en noe høyere driftskostnad. En kommunal barnehage med 100 plasser koster ca 1,2 mill. kroner mer per år enn tilsvarende privat barnehage med dagens tilskuddsordning lagt til grunn. I 2025 er 72 % av barnehageplassene i Sarpsborg private. For å sikre kommunal innflytelse på sektoren kreves derfor et tett samarbeid og tillitsbasert dialog mellom kommunen og de ulike barnehageeierne. Det har vært en god tradisjon for dette i Sarpsborg, og det er viktig å videreføre og styrke denne dialogen framover.

For å møte framtidig befolkningsvekst mener kommunedirektøren at det alltid skal vurderes å sette av tomter/arealer til offentlig/ privat tjenesteyting når det reguleres større områder med boliger. På den måten vil det være enklere for kommunen å sikre barnehageplasser, private eller kommunale, i takt med behovet som vokser fram og i det området der familier bosetter seg. En slik tilnærming vil også bidra til at barnehagen kan få en sentral plass i utvikling av et nærmiljø.

Tiltak for barnehagekapasitet er gruppert og tidfestet etter følgende kategorisering:

- Tiltak på kort sikt: Tiltak som kan iverksettes umiddelbart eller innen kort tid. Tiltakene planlegges gjennomført innen 2027
- Tiltak på mellomlang sikt: Tiltak som planlegges gjennomført innen 2030
- Tiltak på lengre sikt: Betingede tiltak som i utgangspunktet vil bli vurdert etter 2030. Gjennomføring av disse tiltakene vil avhenge av befolkningsutvikling og etterspørsel etter barnehageplasser.

Etablere en utegruppe/naturgruppe med 14 barn over 3 år på Fosbyløkka barnehage	2027 Kort sikt
Øke kapasitetsutnyttelsen ved Hafslundsøy barnehage	2027 Kort sikt
Avvikle Varteig barnehage når det er etablert kompenserende og tilstrekkelig antall kommunale barnehageplasser	2027 Kort sikt
Utvide Stasjonsbyen barnehage med en avdeling.	2029 Mellomlang sikt
Etablere ny kommunal barnehage i vest, Grålum/Bjørnstad-området med ca 100 plasser.	2030 Mellomlang sikt
Avvikle Fritznerbakken barnehage når det er etablert tilsvarende og nødvendig kapasitet i kommunale barnehager	2030 Mellomlang sikt
Åpne for etablering av private barnehageplasser i område vest	etter 2030 Lang sikt/ betinget tiltak
Etablere ny kommunal barnehage øst for Glomma med ca 100 plasser.	2032 Lang sikt/ betinget tiltak
Erstatte dagens to eksisterende bygg i Sarpsborgmarka barnehage med én større og mer funksjonell barnehage	2033 Lang sikt

Barnehagekapasitet øst:

Kommunedirektøren vurderer at det er behov for økt barnehagekapasitet i området øst for Glomma.

Stasjonsbyen barnehage

For å øke barnehagekapasitet i område Skjeberg/Stasjonsbyen har kommunedirektøren vurdert utvidelse av Stasjonsbyen barnehage opp mot gjenåpning av tidligere Guslundåsen barnehage og eventuelt etablering av en ny barnehage på tomten til tidligere Guslundåsen barnehage.

Gjenåpning eller nybygg på Guslundåsen vil etter kommunedirektørens vurdering gi for liten effekt/kapasitet og fleksibilitet ut ifra de prinsipper som legges til grunn i kommunedelplanen. Kommunedirektøren vurderer at det ikke er aktuelt å gå videre med planer om gjenåpning/nybygg for Guslundåsen barnehage.

Kommunedirektøren anser at det bør igangsettes en prosess for å utvide Stasjonsbyen barnehage, og at utvidelse med én avdeling vil dekke kapasitetsbehovet i området i første del av planperioden. Tomt/bygg Guslundåsen barnehage vurderes solgt.

Utvidelse av Stasjonsbyen barnehage forutsetter bruk av nabotomt i kommunalt eie. Estimert investeringskostnad ved utvidelse av Stasjonsbyen barnehage med én avdeling ligger på 11 mill. kr. Gjennomsnittlig kapitalutgifter de 4 første årene vil utgjør 0,7 mill. kr. Utvidelse av en avdeling ved Stasjonsbyen barnehage med 14 småbarnsplasser vil utgjøre en årlig driftsutgift på 3,8 mill. kr. (inkl. økte FDV utgifter).

Fosbyløkka barnehage

Kommunedirektøren vurderer at det vil være mulig raskt, og med relativt små investeringer å etablere en naturgruppe/utegruppe på Fosbyløkka barnehage med 14 store barn. Dette kommer i tillegg til de eksisterende plassene i barnehagen. Tiltaket krever tilrettelagte garderobe- og sanitærfasiliteter i barnehagen. Utvidelsen vil medføre en økt årlig driftsutgift på ca 1,7 mill. kr. For å kunne legge til rette for økt kapasitet, vil det være behov for noen mindre innvendige omgjøring. Dette er ikke kostnadsberegnet.

Hafslundsøy barnehage

Barnehagen utnytter i dag ikke kapasiteten fullt ut i henhold til godkjent leke- og oppholdsareal. Kommunedirektøren vurderer at det bør legges til rette for en økning i barnegruppen. I henhold til godkjenningen kan barnehagen teoretisk utvides med inntil 25 ekvivalente plasser¹. En slik utvidelse vil medføre økte driftsutgifter på om lag 3 millioner kroner årlig, men ingen økning i FDV-kostnader, ettersom lokalene allerede er i bruk.

Byggets utforming og romløsning begrenser muligheten for full kapasitetsutnyttelse av godkjent leke- og oppholdsareal. Det vil likevel være aktuelt med en kapasitetsøkning gjennom enkelte bygningsmessige tilpasninger. Omfang og kostnader ved slike tiltak må beregnes.

Ny kommunal barnehage, øst

Kommunedirektøren vurderer at etterspørsel etter barnehageplasser i området øst for Glomma gir grunnlag for å etablere en ny kommunal barnehage i området.

¹ En «ekvivalent plass» i barnehage er en enhet som brukes til å måle barnehagekapasitet og bemanningskrav, hvor en plass for et barn over tre år teller som én ekvivalent, mens en plass for et barn under tre år teller som to ekvivalenter

En ny kommunal barnehage med 98 plasser vil medføre en årlig driftsutgift på kroner ca 20 mill. kroner. Summen inkluderer FDV, men ikke kapitalutgifter. Gjennomsnittlige kapitalutgifter de 4 første årene vil utgjøre 5 mill. kr. Antatt investeringskostnad er ca. 80 mill. kr.

Lokaliseringsalternativer:

Kommunen eier et tomteområde ved Kalabanen. Tomten har arealformål: offentlig bygg – kirke. Barnehage vil kreve at området reguleres på nytt.

Kommunedirektøren vurderer at tomten ligger i et område som er egnet for en kommunal barnehage.

Navestad barneskole er foreslått avviklet i høringsutkast til kommunedelplan. Dersom skolen avvikles kan skoletomten vurderes til ny kommunal barnehage, øst.

Bruksendring av eksisterende skolebygg eller nybygg vil kreve ny reguleringsplan, ettersom dette overstiger 600m².

Både tomt ved Kalabanen og Navestad skole anbefales av kommunedirektøren vurdert som alternativer til ny kommunal barnehage i øst.

Varteig barnehage

Kommunedirektøren vurderer at Varteig barnehage bør avvikles når det er etablert kompensierende og tilstrekkelig antall kommunale barnehageplasser. Det vil ikke være økonomisk bærekraftig å opprettholde driften i Varteig barnehage grunnet høye driftskostnader og lav kapasitet.

Barnehagekapasitet ved avvikling av Varteig barnehage blir ivaretatt av kapasitetsøkning i område øst/Hafslundsøy.

Varteig barnehage driftes i dag med høyere norm per barn enn øvrige kommunale barnehager. Ved å overføre plassene fra Varteig barnehage til annen kommunal barnehage vil netto innsparing på driftsutgifter utgjøre 1,1 mill. kr pr år. I tillegg kommer redusert tilskudd til private barnehager årlig på 2,4 mill. kr fra to år etter nedleggelse.

Barnehagekapasitet vest:

Ny kommunal barnehage, vest

Med bakgrunn i behovet som beskrives over, vurderer kommunedirektøren at det bør etableres nye barnehageplasser i område vest. I område vest er det fra før kun en kommunal barnehage (Tindlund barnehage).

Kommunedirektøren vurderer at området Grålum/Bjørnstad vil være et gunstig område for en ny kommunal barnehage.

En ny kommunal barnehage med 98 plasser vil medføre en årlig driftsutgift på kroner ca 20 mill. kr. Summen inkluderer FDV, men ikke kapitalutgifter. Gjennomsnittlig kapitalutgifter de 4 første årene vil utgjøre 5 mill. kr Antatt investeringskostnad vil være ca. 80 mill.kr..

Lokaliseringsalternativer:

Kommunedirektøren har foreløpig vurdert to kjente tomtealternativer for en ny kommunal barnehage i Grålum-området. Disse er: Grålum, 2065/66 og Tingvoll, 2065/3 (se vedlegg om barnehagetomter).

Tomten på Grålum er i kommunalt eie og ligger ved Tune senter, opp mot Gamle Kongevei. Vurderinger gjort av planmyndigheten tilsier at reguleringsprosess må forventes å ta lang tid

da området ligger innenfor planavgrensningen til områderegulering for Grålum som er under arbeid. Kommunedirektøren anbefaler ikke å gå videre med barnehage på denne tomten nå.

Tingvoll er i kommunalt eie. Etablering av barnehage vil kreve reguleringsplanprosess, og hensynet til kulturminner på tomten må ivaretas. Kommunedirektøren vurderer allikevel at det bør utredes om det er mulighet for ny kommunal barnehage på Tingvoll-området.

Kommunedirektøren vurderer videre at det kan være mulig å utnytte kapasiteten i Tindlund barnehage ved en mindre økning av småbarnsplasser. Dette må imidlertid vurderes løpende ut fra samlet kapasitet og behov i området, samt sikring av tilstrekkelig funksjonelle garderobe- og personalfasiliteter.

Barnehagekapasitet sentrum:

Fritznerbakken barnehage

Kommunedirektøren vurderer på bakgrunn av Kunnskapsgrunnlaget at Fritznerbakken barnehage har vesentlige funksjonelle og bygningsmessige mangler som gir begrensede rammer for tilrettelegging av et godt fysisk miljø, og som kan skape utfordringer for tilgjengelighet og ansattes arbeidsforhold. Samtidig viser kapasitetsberegningene at område sentrum har overkapasitet på barnehageplasser i forhold til bosatte barn og barnehagesøknader fra de bosatte.

Ved overføring av plassene til annen kommunal barnehage vil driftsutgifter delfinansiere drift av ny barnehage.

Kommunedirektørens anbefaling er å utvikle Fritznerbakken barnehage når det er etablert tilsvarende og nødvendig kapasitet i kommunale barnehager – økning av kapasitet i sone vest og/eller sone øst.

Barnehagebygg og tomt på Fritznerbakken kan vurderes for salg.

Sarpsborgmarka barnehage

Kommunedirektøren vil erstatte dagens to eksisterende bygg i Sarpsborgmarka barnehage med én større og mer funksjonell barnehage.

Barnehagen består i dag av to adskilte bygg. Dette gir utfordringer knyttet til samhandling og fleksibel bruk av arealer. Byggene har ifølge Kunnskapsgrunnlaget betydelige funksjonelle mangler og tilfredsstiller i liten grad krav til universell utforming, pedagogisk funksjonalitet, inneklima og arbeidsmiljø.

En ny barnehage med 98 plasser vil ha en antatt investeringskostnad på ca. 80 mill. kr.

En ny barnehage vil kreve ny reguleringsplan ved oppføring av mer enn 600 kvm bruksareal.

For å sikre tilstrekkelig barnehagekapasitet i Sarpsborg har kommunedirektøren vurdert at det kan være mulig å øke kapasiteten ved å utvikle Åpen barnehage i St.Olavs barnehage og benytte denne kapasiteten til faste plasser. Dette kan være en mulig løsning som raskt gir økning i antall faste barnehageplasser. Kommunedirektøren anser det som uheldig for brukerne og lokalsamfunnet å utvikle tilbud om åpen barnehage. Slik endring anbefales derfor ikke nå.

Økonomisk handlingsrom og langsiktige vurderinger – tiltak barnehage.

Kommunedirektøren vurderer at det økonomiske handlingsrommet til større rehabiliteringer av eksisterende bygg er begrenset. For enkelte barnehager, særlig Fritznerbakken og Sarpsborgmarka, vil rehabilitering ikke være hensiktsmessig eller økonomisk forsvarlig.

Kommunedirektøren anbefaler også avvikling av Varteig barnehage på grunn av høye driftskostnader pr barn og lav kapasitet.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at kapasiteten i området ivaretas gjennom etablering av to nye, moderne og mer hensiktsmessige barnehagebygg, ett i sone vest og ett i sone øst. Dette vil sikre en bedre samlet kapasitet og en mer effektiv og bærekraftig drift på lengre sikt.

Aktuelle barnehagetomter for øvrig:

Valaskjold barnehage har behov for større uteområde. Nabotomt er i kommunalt eie og bør kunne opparbeides til formålet og tas i bruk med relativt enkle midler. Området er støyutsatt. Opparbeidelse og bruk vil derfor forutsette støyskjerming.

På Alvim er det videreført en tomt til framtidig barnehage. Kommunedirektøren vurderer at det ikke er behov for økt barnehagekapasitet på Alvim/sone sentrum. Tomten er derfor ikke aktuell nå, men kan være et mulig tomtealternativ senere.

Skolekapasitet

Kommunedirektøren har ved vurdering av skolekapasitet og skolestruktur lagt til grunn å

- Sikre grunnskolene som kunnskapsformidlere og lærende organisasjoner,
- Sikre en skolestruktur som gir økonomisk handlingsrom, likeverdige driftsvilkår og kostnadseffektive skoletjenester
- Sikre funksjonelle og gode fysiske skoleanlegg for alle elever og ansatte
- Sikre skolene som felles samlingspunkt og nærmiljøanlegg

Kommunedirektøren har i tillegg lagt til grunn premiss fra gjeldende skolekapasitetsplan om å fase ut midlertidige paviljonger som skolearealer.

Kommunedirektøren vurderer at det er både faglige og økonomiske begrunnelse for å avvikle de minste skolene. Det er, og vil være krevende i fremtiden å sikre lærerkompetanse og lærertettheten ved små skoler og dermed likeverdig opplæringstilbud til elevene. Videre har ikke skolene på Navestad og i Ullerøy spesialiserte undervisningsarealer eller gym sal. Kostnaden knyttet til å gi elevene på de små skolene et mer likeverdig skoletilbud med fullverdig skoleanlegg sammenlignet med elever ved andre skoler i kommunen vil være stor. Kommunedirektøren vurderer at det ikke er realistisk å investere i dette ved disse skolene.

Tiltak skolekapasitet

Avvikle driften ved Navestad barneskole og overføre elevene til Hafslund barneskole.	2027
Avvikle driften ved Jelsnes barneskole og overføre elevene til Grålum barneskole.	2027
Utbedre læringsarealer ved Kruseløkka ungdomsskole	2027
Rehabiliter Tindlund ungdomsskole og erstatte midlertidige paviljonger ved Tindlund barneskole	2029
Samlokalisere Sarpsfossen skole i nytt bygg ved Sandbakken barne- og ungdomsskole	2029
Rehabiliter og erstatte deler av eksisterende bygningsmasse ved Hornnes barneskole.	2030

Avvikle driften ved Ullerøy barneskole og overføre elevene til Hornnes barneskole når Hornnes barneskole har utvidet kapasitet til å ta imot elevene.	2030
Utbedre læringsarealer ved Kurland barneskole	2032

Nedenfor omtales de skolene der det anbefales vesentlige endringer.

Hornnes barneskole

Hornnes barneskole har skoleåret 2024/2025 283 elever. I kunnskapsgrunnlaget vises det til at skolen har en kapasitetsutnyttelse i læringsarealene på 77%. Den eldste delen av skolebygget er i dårlig bygningsmessig tilstand.

Kommunedirektøren vurderer at Hornnes barneskole har rehabiliteringsbehov. Det utredes å erstatte deler av eksisterende bygningsmasse. Det skal da også utredes å øke kapasiteten for å kunne avvikle Ullerøy barneskole og overføre elevene til Hornnes barneskole. Videre skal det tas sikte på å fjerne midlertidige paviljonger.

Det er innarbeidet investeringsmidler i handlingsplan 2025-2028 til utredning av tiltaket.

Jelsnes barneskole

Jelsnes barneskole har skoleåret 2024/2025 47 elever. I kunnskapsgrunnlaget vises det til at skolen har en kapasitetsutnyttelse i læringsarealene på 65%.

Kommunedirektøren vurderer at skolebygget har nødvendig egnethet og kapasitet i forhold til forventet elevtallsutvikling. God plass i bygningsmassen kan til en viss grad kompensere for manglende funksjonalitet.

Skolen har et lavt elevtall. Det er dessuten behov for noen utbedringer knyttet til lærerarbeidsplasser og universell utforming/heis. Kommunedirektøren anbefaler at driften ved skolen avvikles og at skolens elever får ny nærscole. Grålum og Kurland skoler vil kunne ta imot elevene.

For de fleste elevene vil det være kortest avstand til Grålum barneskole. Elevene ved Jelsnes skole går over på Grålum ungdomsskole slik det er i dag. Ved å gå på Grålum barneskole vil derfor de fleste av elevene få en skolevei de uansett vil få på et senere tidspunkt. For noen av elevene vil det være kortere reisevei til Kurland skole, og det vil være mulig for dem å få denne skolen som sin nærscole. Både Grålum og Kurland barneskole har kapasitet til å ta imot elevene ved Jelsnes barneskole.

Avstanden fra elevenes bosteder i Jelsnes krets er slik at bytte av nærscole vil medføre skysskostnader på et noe tidligere tidspunkt enn i dag. Kostnadene vurderes likevel å bli betydelig mindre enn FDV- kostnadene ved å opprettholde skoledrift ved Jelsnes barneskole. Ved å legge ned Jelsnes skole og flytte elevene til andre skoler, vil kommunen spare 5,4 mill. kroner årlig. Den skolen de flytter til vil få økt ramme knyttet til norm og øvrige elevrelaterte utgifter. Beparelsen inneholder redusert FDV.

Det er innarbeidet investeringsmidler i HP 25-28 til arbeidsplasser ved Jelsnes skole. Dette utgår dersom det vedtas å avvikle skolen.

Kommunedirektøren vurderer at Jelsnes skole er en skole som kan være aktuell som en alternativ opplæringsarena, og evt avlastningsskole - benyttes av elever som i kortere eller lengre perioder ikke kan være på sine nærskoler grunnet ombygginger og rehabiliteringer som skissert andre steder i planutkastet. Ved avvikling av skolen bør det vurderes om bygget/tomten kan brukes til andre lovpålagte, kommunale tjenester, alternativt vurderes anlegget for salg.

Kruseløkka ungdomsskole

Kruseløkka ungdomsskole har skoleåret 2024/2025 562 elever. I kunnskapsgrunnlaget vises det til at skolen har en kapasitetsutnyttelse i læringsarealene på 106% (basert på elevtall høst 2023). Dagens elevtall (høst 2024) gir 100% utnyttelse av arealene.

Kommunedirektøren vurderer at det er nødvendig med tiltak ved skolen for å sikre fleksibilitet og tilstrekkelig kapasitet i skolebygget ut fra dagens elevtall og forventet elevtallsutvikling.

Kommunedirektøren anbefaler at det planlegges for heis i bygget da dagens løsning med trappeheis ikke fungerer tilfredsstillende. Det er mange nivåer i bygget, noe som gjør det lite universelt egnet.

Kommunedirektøren anser at det bør sees på muligheten for å benytte ubenyttet areal i skolens kjeller for å øke skolens funksjonelle egnethet.

Ved å benytte kjelleren kan det være mulig å skape nye arealer innenfor den bygningsmassen som skolen har. Dette vil også kunne øke skolens fleksibilitet opp mot et varierende elevtall. Kostnaden ved dette må utredes, men antas å være lavere enn et nybygg. Det er ikke ønskelig å utvide bygget med løsninger som reduserer elevenes uteområder.

Kommunedirektøren vurderer videre at skolen har behov for økte arealer til kroppsøving. Det er derfor igangsatt en utredning for å vurdere mulighetene for sambruk av Sarpsborghallen, som i dag er utleid til Østfold fylkeskommune/St.Olav videregående skole på dagtid. Sarpsborghallen kan være en god avlastning for manglende kapasitet i skolens gymsal.

Kurland barneskole

Kurland barneskole har skoleåret 2024/2025 444 elever. I kunnskapsgrunnlaget vises det til at skolen har en kapasitetsutnyttelse i læringsarealene på 85%.

Kommunedirektøren vurderer at skolebygget har nødvendig egnethet og kapasitet ut fra forventet elevtallsutvikling, men at midlertidige paviljonger bør erstattes med faste lokaler i skolebygget.

Videre anbefaler kommunedirektøren at avdeling Regnbuen flyttes ved samlokalisering av Sarpsfossen skole i nytt bygg ved Sandbakken barne- og ungdomsskole.

Dagens lokaler til avdeling Regnbuen kan tilpasses skolens behov. Dette vil øke skolens egnethet og fleksibilitet og delvis erstatte lokaler i paviljonger.

Tiltaket forutsetter samlokalisering av Sarpsfossen skole. Dersom Sarpsfossen skole ikke samlokaliseres i eget bygg vil det være behov for å utrede tiltak for både Kurland barneskole og avdeling Regnbuen. Det er innarbeidet investeringsmidler i HP 25-28 til tiltak både for læringsarealer ved Kurland barneskole og skolelokaler til Sarpsfossen skole. Skolens øvrige bygningsmessige behov ivaretas gjennom løpende verdibevarende vedlikehold.

Navestad barneskole

Navestad barneskole har skoleåret 2024/2025 53 elever. I kunnskapsgrunnlaget vises det til at skolen har en kapasitetsutnyttelse i læringsarealene på 66%. Skolebygget vurderes å ha kapasitet ut fra forventet elevtallsutvikling.

Kommunedirektøren anbefaler at Navestad barneskole avvikles og at elevene får ny nærskole ved Hafslund barneskole. Hafslund barneskole har kapasitet til å ta imot elevene.

Skolebygget er ifølge Kunnskapsgrunnlaget i mindre grad egnet. Kommunedirektøren vurderer at det ved videre skoledrift er behov for utbedring av lærerarbeidsplasser, og det bør også vurderes å sette inn heis for å gjøre bygget mer universelt tilrettelagt. Skolen har ikke egen gymsal eller spesialrom. Kommunedirektøren vurderer at det ikke er realistisk med en slik investering.

Ved å legge ned Navestad og flytte elevene til Hafslund barneskole, vil kommunen spare 1,9 mill. kr årlig (netto). Besparelsen omfatter reduserte utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold. Hafslund barneskole vil få økt ramme knyttet til pedagognorm og øvrige elevrelaterte utgifter.

Det er innarbeidet investeringsmidler i HP 25-28 til arbeidsplasser ved Navestad skole. Dette utgår dersom det vedtas å avvikle skolen.

Ved avvikling av skoledrift vil det bli vurdert alternativ etterbruk som kommunal barnehage på tomten, eller eventuelt alternativ opplæringsarena.

Tindlund barneskole

Kommunedirektøren anbefaler å erstatte midlertidige paviljonger på Tindlund barneskole med permanente lokaler i skolebygget. Tiltaket ses i sammenheng med oppgradering og rehabilitering ved Tindlund ungdomsskole.

Tindlund ungdomsskole

Kommunedirektøren vurderer at Tindlund ungdomsskole ikke har nødvendig egnethet og kapasitet i forhold til forventet elevtallsutvikling. Utbedringer og rehabilitering av skolen er påkrevet.

Det er igangsatt en felles mulighetsstudie for å se på hele bygningsmassen ved Tindlund barneskole og Tindlund ungdomsskole. Svømmebassenget inngår i mulighetsstudiet.

Ullerøy barneskole

Ullerøy barneskole har skoleåret 2024/2025 42 elever. I kunnskapsgrunnlaget vises det til at skolen har en kapasitetsutnyttelse i læringsarealene på 44%. Kommunedirektøren vurderer at skolebygget har nødvendig egnethet og kapasitet ut fra forventet elevtallsutvikling, men at skolens elevtall er lavt, og lavere enn antall bosatte barn i aktuell aldersgruppe. Skolen har ikke egen gymsal eller spesialrom. Flere av elevene har like lang eller kortere vei til Hornnes barneskole.

Kommunedirektøren anbefaler at Ullerøy barneskole avvikles når Hornnes barneskole har kapasitet til å ta imot elevene fra Ullerøy.

Ved å legge ned Ullerøy barneskole og flytte elevene til Hornnes barneskole, vil kommunen spare 2,3 mill. kr årlig (netto). Besparelsen inneholder redusert FDV. Hornnes barneskole vil få økt ramme knyttet til norm og øvrige elevrelaterte utgifter.

Kommunedirektøren anbefaler i denne saksutredningen bygningsmessige endringer og kapasitetsutvidelse ved Hornnes barneskole. Dette er nødvendig for at også elevene ved Ullerøy skal kunne få Hornnes som sin nærskole.

Ved avvikling av skoledrift vil det bli vurdert alternativ etterbruk som eventuelt alternativ opplæringsarena, eller andre kommunale tjenester. Trolig vil skolebygget også være et salgbart objekt for kommunen, da det ligger i et attraktivt område.

Sarpsfossen skole

Sarpsfossen skole er i dag delt på fire lokasjoner. Avdeling Regnbuen ved Kurland barneskole og avdeling Maren Juul ved Hafslund barneskole har begge bygningsmessige og kapasitetsmessige utfordringer knyttet til funksjonalitet for elever og ansatte.

Avdelingen Studio er fordelt på to avdelinger og bygg, Hesthaugen og Vestvold. Begge avdelinger er lokalisert i bygg som tidligere var barnehager. Lokalene er gjennomgående lite tilrettelagt og egnet for brukergruppen.

Tilbudet har oversøkning i dag, og det er behov for å finne løsninger som gir elevene tilrettelagte arealer og en naturlig inkludering med elever ved andre skoler/annen skole. Kommunedirektøren viser til underveismelding om Sarpsfossen skole som ble behandlet av bystyret høsten 2024. I underveismeldingen gjorde kommunedirektøren en faglig og økonomisk vurdering av organiseringen av Sarpsfossen skole og anbefalte å opprettholde organiseringen Sarpsfossen skole som egen virksomhet.

Kommunedirektøren anbefaler at det igangsettes mulighetsstudie som ser på samlokalisering av Sarpsfossen skole i umiddelbar nærhet til Sandbakken barne- og ungdomsskole. En slik plassering vil kunne gi gode muligheter for at elevene ved Sarpsfossen både får tilrettelagte lokaler og mulighet for en naturlig inkludering med elever i en ordinær skole fra 1.- 10.trinn. Kommunedirektøren vurderer at det er både kvalitetsmessige og økonomiske og fordeler ved å samlokalisere Sarpsfossen skole.

Alle elever som går på Sarpsfossen skole har sakkyndig vurdering som utgangspunkt for læreplan, og skolen jobber systematisk med målområder og metoder som ikke inngår i ordinær undervisning. Elevenes læringsarealer og fellesareal må derfor ha funksjonell egnethet som ivaretar behov for læring og mestringsopplevelser.

Bakgrunnen for å samle skoletilbudet er å sikre best mulig samlet kompetanse og ressursutnyttelse. I tillegg til dette vil samlokaliseringen med en 1. -10. skole gi store muligheter til å inkludere elevene i aktiviteter på et egnet trinn på denne skolen. Noen av elevene på Sarpsfossen vil kunne samhandle i aktiviteter med elever på sitt eget trinn, men for andre kan dere være aktuelt å velge et annet trinn. På den måten vil en samlokalisering kunne bidra til å sikre CRPD artikkel 24 som sier at elevene skal få «effektive støttetiltak tilpasset den enkeltes behov, i et miljø som gir størst mulig daglig og sosial utvikling i tråd med målet om full inkludering.» I tillegg vil det kunne bidra til at elever med nedsatt funksjonsevne får «nødvendig støtte, innenfor rammen av det allmenne utdanningssystemet».

Samlokaliseringen av Sarpsfossen skole vil kunne gi gode muligheter for et samlet kompetansemiljø. Dette kan være et ledd i å sikre artikkel 24 i CRPD. Denne sier blant annet at man skal treffe «hensiktsmessige tiltak for å ansette lærere som kan tegnspråk [...] og å lære opp fagfolk og personale som arbeider på alle nivå i utdanningssystemet». Denne opplæringen skal omfatte «bevisstgjøring om funksjonshemming og bruk av hensiktsmessige alternative og supplerende kommunikasjonsformer» og i tillegg «undervisningsmetoder og undervisningsmateriell som er til hjelp for mennesker med nedsatt funksjonsevne». Det at kommunen samler kompetanse om dette på ett sted vil også gi gode muligheter for å opprettholde og bygge ut denne kompetansen.

Samlokalisering av Sarpsfossen skole for de 46 elevene som benytter tilbudet i dag, kan gi reduserte driftsutgifter på inntil 17 mill. kr årlig. Reduserte driftsutgifter tar utgangspunkt i at behov for voksnetthet reduseres fra dagens 1,4 årsverk ansatt pr elev til 1,0 årsverk ansatt pr elev.

Ved å øke kapasiteten til 70 elever vil merutgiften utgjøre 19 mill. kr. Økningen må finansieres fra ramme grunnskole. FDV vil utgjøre 2 mill. kr i tillegg.

En antatt investering på 180 mill. kr vil medføre årlige gjennomsnittlige kapitalutgifter på 11 mill. kr de 4 første årene. Det er innarbeidet investeringsmidler til ny Sarpsfossen skole i handlingsplan 2025-28.

Alternative opplæringsarenaer er ikke omfattet av Kunnskapsgrunnlaget og ikke vurdert av Norconsult.

Kommunedirektøren vil fremme egen politisk sak med vurderinger av de alternative opplæringsarenaene som er i drift eller aktuelle for bruk etter politisk behandling av Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2026-2037, våren 2026.

Kommunedirektøren har gjort vurderinger av de enkelte bygg, også de som ikke har foreslåtte tiltak. Vurderingene følger saksutredningen som vedlegg.

Bygningsteknisk standard

Utfordringer i skolens fysiske miljø handler både om gamle bygg som ikke møter nye undervisningsmetoder og vedlikeholdsetterslep i det enkelte bygg og i kommunen totalt.

Kunnskapsgrunnlaget peker på behov og gir anbefalinger som synliggjør et stort investeringsbehov og et høyt kostnadsnivå.

Kommunedirektøren vurderer at flere av kommunens barnehagebygg har betydelige vedlikeholdsetterslep. Dette er kjent for kommunen, både gjennom kartlegginger og vurderinger utført av Norconsult i 2024, og gjennom kommunens egne fortløpende kartlegginger av bygningsmassen

Kommunedirektøren vurderer ikke spesifikke vedlikeholds og investeringsbehov i denne Kommunedelplanen for barnehage- og skolekapasitet.

Kommunedirektøren viser til at utbedringer av slitasje og mindre tekniske installasjoner vil falle under ordinær drift og vedlikehold. for tiltak knyttet til slitasje på innvendige overflater, varmeovner, ventilasjon, tekniske installasjoner, ventilasjon, vinduer, tak, ledningsnett og utbedring av uteområder.

Verdibevarende vedlikehold bør prioriteres for å sikre god nok funksjonalitet og for å opprettholde tilfredsstillende drifts- og arbeidsforhold for barn og ansatte.

Større investeringer knyttet til ledningsnett og omfattende rehabilitering eller bygningsmessige tiltak med økonomiske konsekvenser innarbeides i kommunens fireårige handlingsplaner og de årlige budsjettene.

Øvrige forhold

Kommunedirektøren vurderer videre at det ved flere skoler må ses på løsninger for alternativ plassering av søppelkontainere, hvor henting på dagtid ikke kommer i konflikt med barnas/elevenes uteområder

Det ses på løsninger for å redusere/hindre bruk av skolens uteområder til parkeringsplass på ettermiddag og kveldstid da dette hindrer bruk av uteområder til lek og aktivitet på ettermiddag/kveld

Frivilligheten tas med i tidlig fase når det utredes og planlegges nye formålsbygg og ved rehabilitering, der det anses potensiale for flerbruk og sambruk.

Framdrift

Følgende fremdriftsplan anslås for arbeidet fram mot sluttbehandling av Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2026-2037:

Underveismelding om høringsutkast behandles i;

- Utvalg for kultur og oppvekst (21.10.25)
- Formannskapet (30.10.25)

Høringsperiode minimum 6 uker

Sluttbehandling i;

- Utvalg for kultur og oppvekst (februar 26)
- Formannskapet (februar 26)
- Bystyret (februar 26)

Ungdomsrådet og råd for personer med nedsatt funksjonsevne involveres i arbeidet som høringsinstanser.

Kommunedirektørens anbefaling:

Kommunedirektøren anbefaler at Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet 2026-2037, høringsutkast, legges ut til offentlig ettersyn og høring.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Tiltak med økonomiske konsekvenser innarbeides i kommunens fireårige handlingsplaner og de årlige budsjettene.

Økonomiske vurderinger av tiltakene inneholder;

- investeringskostnader (eventuelle tomtkjøp er ikke medregnet)
- driftskostnader (økte, eventuelt reduserte, årlig)
- finanskostnader (renter og avdrag på lån)
- eventuelle salg ved avvikling er ikke vurdert

Forutsetninger for økonomiske beregninger som er gjort under anbefalte tiltak:

Alle kapitalutgifter er beregnet med rente på 5%, 40 år og 80.000,- per kvadratmeter (bygg og uteområde)

Ved kostnadsberegning for investering er det benyttet 10m² areal totalt pr. barn i barnehage og 30m² areal pr elev for Sarpsfossen skole.

Kostnadsanslagene er ikke budsjettforslag for det enkelte tiltak. Et mer reelt kostnadsoverslag må gjøres i hvert enkelt prosjekt etter nærmere bygningsmessige undersøkelser og spesifisering av tiltak.

Hvert enkelt investeringsprosjekt vil utredes for kostnader og fremlegges for bystyret før oppstart.

Det er til denne planen ikke beregnet mulige salgsinntekter fra barnehager og skoler som blir foreslått avvirket.

Tiltak med økonomiske konsekvenser innarbeides og rulleres i Handlingsplan- og budsjettarbeid.

Miljø:

Barnehager og skoler spiller en viktig rolle i å fremme miljøbevissthet og bærekraftig praksis blant barn og unge. Gjennom læreplaner som inkluderer miljøpedagogikk, kan barna få innsikt i temaer som resirkulering, energiforbruk og biologisk mangfold. Mange barnehager og skoler implementerer også grønne tiltak, som skolehager, kompostering og bruk av miljøvennlige materialer. I tillegg kan slike institusjoner fungere som viktige møteplasser for lokalsamfunnet, der samarbeid om miljøprosjekter bidrar til å skape en grønnere fremtid.

Barnehage- og skolebygg har en betydelig innvirkning på miljøet, og det er derfor viktig å fokusere på bærekraftige løsninger i byggingen og driften av disse bygningene. Miljøvennlige materiale og energieffektive teknologier kan redusere energiforbruket og karbonavtrykket.

Folkehelse:

Barnehage- og skolebygg har en viktig rolle i å fremme folkehelse ved å skape sunne og trygge miljøer for barn og unge. Godt inneklima, med tilstrekkelig ventilasjon, naturlig lys og akustisk komfort, er essensielt for trivsel og læring. Uteområder med grønne lunger, lekeplasser og muligheter for fysisk aktivitet bidrar til å oppmuntre til et aktivt liv, som er viktig for fysisk og mental helse. Videre kan byggenes utforming og tilgjengelighet påvirke sosial samhandling og trivsel blant elever og ansatte.

39/25 Kommunedelplan oppvekst: endring av type styringsdokument

Arkivsak-dok. 24/21256-14

Saksbehandler Hanne Pentz

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedutvalg for kultur og oppvekst 2023 - 2027	21.10.2025	39/25
2 Formannskapet 2023 - 2027	30.10.2025	

Saksordførersak.

Saksordfører: Desiré Helén Craggs

Medsaksbehandlere: Petter Gudim Marberg

Saksordførers innstilling:

Legges fram i møtet

Vedlegg:

Planprogram

Sammendrag:

Sarpsborg kommune har igangsatt revisjon av ***Kommunedelplan for oppvekst 2018–2030*** for å møte endringer i lovverk, nasjonale rammeplaner, læreplanverk og et mer komplekst utfordringsbilde. Sarpsborg kommune har i samme periode arbeidet med å styrke samhandlingen mellom skoler, barnehager og andre tjenester for barn og unge. Målet er tettere integrasjon og en mer helhetlig opplevelse for brukerne. Derfor bør det reviderte styringsdokumentet også omfatte disse tjenestene i større grad enn opprinnelig planlagt.

Gjennom revisjonsprosessen har det blitt tydelig at behovet ikke lenger er en langsiktig kommunedelplan, men et mer fleksibelt og operativt styringsverktøy. Kommunedirektøren anbefaler derfor at det videre planarbeidet har som mål å utarbeide en **plattform** med et mellomlangt tidsperspektiv. Plattformen skal ha tydelig fokus på føringer, innsatsområder og oppfølging. Delmål, tiltak og oppdrag synliggjøres i styringssystemet *Framsikt*. Plattformen skal vedtas politisk.

Utredning:

Våren 2025 ble det igangsatt arbeid med revisjon av ***Kommunedelplan for oppvekst 2018–2030***. Bakgrunnen for revisjonen er at barnehage, skole og skolefritidsordningen har fått nye rammeplaner, læreplanverk og lovverk. I tillegg har utfordringsbildet i Sarpsborg kommune endret seg. Dette er nærmere beskrevet i vedlagt planprogram.

Målet med revisjonen har vært å utvikle en plan med tydelige innsatsområder som fremmer helhetlig utvikling og læring for alle barn og unge i Sarpsborg. Planen var tenkt som et overordnet strategisk dokument som skulle sette felles retning for barnehager og skoler, og

bidra til kvalitetsutvikling i profesjonsfelleskapene. Den skulle også innlemme tidligere vedtatte handlingsprogrammer, som *Digital oppvekst* og *TETT PÅ – for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø*.

I samme tidsrom som revisjonsarbeidet har det også pågått et arbeid med å forsterke samhandlingen mellom skoler og barnehager, og andre tjenester rettet mot barn og unge i Sarpsborg kommune. Dette har blant annet resultert i en organisasjonsendring der barnevernet er lagt til kommuneområde oppvekst, og det er planlagt at også andre funksjoner som familiesentre, barnekoordinator og koordinerende tjenester skal inkluderes i kommuneområdet. Det tas sikte på en tettere integrasjon mellom tjenestene, og at disse skal oppleves som mer helhetlig og sammenhengende for brukerne. På bakgrunn av dette bør det reviderte styringsdokumentet i større grad omhandle også disse tjenestene, enn det som opprinnelig var tenkt.

Behovsvurdering

En kommunedelplan har et langsiktig perspektiv, ofte 12 år, og gir juridisk og politisk forankring gjennom plan- og bygningsloven. Den har formelle krav og krever omfattende høringsprosesser. Dette gir tyngde og langsiktig forpliktelse, men begrenser fleksibiliteten.

Gjennom revisjonsarbeidet har innhold og struktur for oppvekstplanen blitt grundig drøftet. Det har vokst fram en erkjennelse av at kommunedirektørens primære behov er et styringsverktøy som støtter daglig oppfølging og utvikling i tjenestene. Dette innebærer en plan som tydeliggjør bakgrunnen for valgte strategier, synliggjør kvalitetsindikatorer og ambisjoner for tjenestene, og understøtter styringssystemet *Framsikt*, der hovedmål og delmål allerede er definert og skal leve over tid, mens oppdrag og tiltak rulleres årlig.

Barnehage og særlig skole er sterkt regulert gjennom nasjonale styringsdokumenter², og påvirkes av føringer fra den til enhver tid sittende regjering. Dette gjør at kommunedirektøren ønsker en planform som er mer fleksibel og lettere kan justeres ved behov enn det en kommunedelplan tillater.

Barnevern og forebyggende tjenester (dersom de blir en del av oppvekstområdet) ivaretas også gjennom *Kommunedelplan for forebygging og folkehelse*. I tillegg vil de, på lik linje med skoler og barnehager, inkluderes i oppvekstplanens strategiske innsatsområder: tydelig lederskap, profesjonell kultur, kvalitet i interaksjoner, helhetlig tilnærming, og mestring og utvikling. Med bakgrunn i dette ser kommunedirektøren for seg at planstrategien for kommuneområdet oppvekst; Tjenester for barn og unge, blir seende slik ut:

² Barnehageloven, opplæringsloven, rammeplan for barnehage, rammeplan for SFO og læreplanverket for grunnskolen. Både rammeplanene og læreplanverket er forskrifter til loven.

KDP folkehelse og forebyggende arbeid	Rammeplan	Læreplan	M.fl.
Plattform for kommuneområde oppvekst <u>Innsatser:</u> Tydelig lederskap, profesjonell kultur, kvalitet i interaksjoner, helhetlig tilnærming, mestring og utvikling			
Framsikt: Mål, oppdrag, oppgaver			

Forslag til endring

Kommunedirektøren foreslår at det videre planarbeidet endres til å utarbeide en plattform for oppvekstområdet. Dette vil være et styringsverktøy som:

- Vedtas politisk, men er ikke hjemlet i plan- og bygningsloven.
- Har et mellomlangt tidsperspektiv (4–6 år).
- Fokuserer på føringer, innsatsområder og oppfølging.
- Gir bedre sammenheng mellom strategier og oppdrag i *Framsikt*.
- Er mer operativ og tilgjengelig for ledere og ansatte i tjenestene.

I det videre arbeidet planlegges det for medvirkning på omtrent samme måte som beskrevet i planprogrammet: involvering av ledergrupper, elevråd, ungdomsråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse, samarbeidsutvalg (SU) og politikere. Styringsdokumentet vil imidlertid ikke sendes ut på offentlig høring.

Kommunedirektørens anbefaling:

Det videre planarbeidet for oppvekstområdet endres fra å utarbeide en kommunedelplan for barnehager og skoler, til en plattform for tjenestene i kommuneområde oppvekst.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Ikke vurdert i denne saken.

Miljø:

Ikke vurdert i denne saken.

Folkehelse:

Ikke vurdert i denne saken.

40/25 Høring - Uteområder i skoler.

Arkivsak-dok. 25/12293-2

Saksbehandler Terje Roar Aldar

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Råd for personer med funksjonsnedsettelse 2023 - 2027	16.10.2025	17/25
2 Hovedutvalg for kultur og oppvekst 2023 - 2027	21.10.2025	40/25

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Bjørn Kristian Bjercke, Kristine Bøhaugen

Kommunedirektørens innstilling:

Sarpsborg kommune avgir høringsuttalelse slik det framgår av saksframlegget.

Vedlegg:

[Høringsutkast - Uteområder i skoler – anbefalinger i veilederen «Helse og miljø i ba 754253 2 1.PDF](#)

[Miljø- og helsekrav til virksomheter § 4 754252 2 1.PDF](#)

[Arealnormer, utforming og bruk av kompenserende tiltak på uteområder i skoler.pdf](#)

Sammendrag:

Helsedirektoratet har sendt anbefalinger i veilederen «Helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger» på høring.

Høringen gjelder uteområder i skoler og forslag til endringer i veiledning om arealnormer, utforming av uteområder og kompenserende tiltak ved for lite areal.

Helsedirektoratet ønsker innspill på tre anbefalinger, og i tillegg innspill på om anbefalingene bør ligge som en del av veilederen under kapittelet «Miljø og helsekrav til virksomheter § 4» eller være et eget produkt.

Dagens anbefaling om arealnrm er 50 m² uteareal per elev. Helsedirektoratet foreslår i denne høringen å beholde en arealnrm på 50 m² i rurale strøk, men å sette en minimumsnorm på 30 m² i urbane strøk. Videre foreslår Helsedirektoratet at uteområdet bør utformes med variert innhold. Det anbefales også at det avsettes tilstrekkelig areal på skolens uteområde, og at bruk av kompenserende tiltak ved for lite areal som hovedregel bør unngås.

Kommunedirektøren støtter i hovedsak Helsedirektoratets anbefalinger, men mener en minimumsnorm på 30m² uteareal pr elev bør gjelde for alle skoler.

Kommunedirektøren anbefaler at Sarpsborg kommune avgir høringssvar slik det framgår av saksframlegget.

Utredning:

Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger ble revidert i 2023 med tilhørende ny veiledning. Helsedirektoratet har sendt revidert forslag til veileder på høring.

Høringsfristen er satt til 1.november 2025.

Helsedirektoratet har vurdert at det er behov for grundigere vurderinger av anbefalinger knyttet til uteområder i skoler. Dette gjelder spesielt anbefaling om arealnormer, utforming og kompenserende tiltak.

Norges miljø- og biovitenskaplige universitet, Norges idrettshøyskole og Norsk institutt for naturforskning har på oppdrag fra Helsedirektoratet kartlagt arealstørrelse, innhold og kvaliteter ved uteområdene i norske grunnskoler.

Hensikten med oppdraget har vært å få en oversikt over faktisk størrelse og kvaliteter ved uteområder i norske grunnskoler. Dette gir samlet et styrket kunnskapsgrunnlag for anbefalingene og bedre veiledning knyttet til anbefalingene. Det vises til kartleggingen i begrunnelser for anbefalinger.

Helsedirektoratet har sendt tre anbefalinger i veilederen «Helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger» på høring. I tillegg ber Helsedirektoratet om innspill på om anbefalingene bør ligge som en del av veilederen under kapittelet «Miljø og helsekrav til virksomheter § 4» eller være et eget produkt.

Anbefalingene gjelder forslag til endring av arealnormer, forslag til veiledning om utforming og bruk av kompenserende tiltak på uteområder i skoler.

Anbefaling 1 - Skolens uteområde bør utformes med et variert innhold.

Helsedirektoratets begrunnelse for anbefalingen

Forskriftens krav (§4) om at uteområdet skal fremme helse, trivsel, lek og læring oppnås best gjennom et variert og gjennomtenkt utformet uteområde. God utforming legger til rette for de mange rollene uteområdet skal fylle: en arena for fysisk aktivitet og lek, sosialt samvær, undervisning og kontakt med natur. En bevisst utforming kan stimulere til fysisk aktivitet, som er viktig for barns utvikling, helse, og skoleprestasjoner, og utgjøre en betydelig andel av anbefalt daglig aktivitet. Videre er uteområdet en viktig pedagogisk ressurs i en stadig mer praktisk og utforskende skole, og tilgang til varierte naturelementer har vist seg å ha positive effekter på barns konsentrasjon og aktivitetsnivå.

Kommunedirektørens forslag til høringssvar:

Sarpsborg kommune støtter Helsedirektoratets vurderinger og forslag til anbefaling.

Sarpsborg kommune mener at;

- *anbefalingen er god og at den også vil kunne gi uteområdene en estetisk dimensjon.*
- *det bør gjøres en særskilt vurdering på om gummiunderlag skal være en del av anbefalingene med tanke på mikroplast og miljøgifter.*

- *Inndeling av utearealet i soner må være oversiktlige for de ansatte for å ivareta barnas trygghet og forebygge uønskede hendelser*
- *det er viktig at uteområdene har universell utforming*
- *det er viktig med vedlikehold av eksisterende arealer. Ødelagt utstyr bør repareres eller erstattes.*
- *skolegårder bør være stengt for bilkjøring også etter skole/sfo-tid. Det skal være trygt å leke i skolegårdene også på kveldstid*

Anbefaling 2 - Skolens uteområde bør ha en minimumsnorm på 30 m² per elev – det bør avsettes 50 m² per elev i rurale områder og minimum 30 m² per elev i urbane områder.

Helsedirektoratets begrunnelse for anbefalingen

Nyere kartlegging viser at kun 39 % av skolene oppfyller normen på 50 m², og at utfordringen er størst i urbane strøk. Hele 56 % av elevene går på skoler med mindre enn 50 m². Kunnskapsoppsummeringen (NMBU, 2019) foreslo en generell reduksjon til 30 m², basert på erfaringstall og at kvalitet kan kompensere for mindre areal. Kartleggingsrapporten indikerer at 30 m² kan være en nedre grense for å ivareta viktige kvaliteter, men viser også at mindre areal ofte medfører lavere kvalitet og mindre natur. En differensiert norm på 50 m² (ruralt) og 30 m² (urbant) anerkjenner realitetene i byene, samtidig som den opprettholder en best mulig standard der det er mulig og sikrer et minimumsnivå basert på oppdatert kunnskap for å støtte skolens sentrale rolle i folkehelsearbeidet og uteområdenes mange funksjoner.

Kommunedirektørens forslag til høringssvar:

Sarpsborg kommune støtter delvis Helsedirektoratets vurderinger og forslag til anbefaling.

Sarpsborg kommune mener at;

- *det ikke er hensiktsmessig å differensiere mellom rurale og urbane områder*
- *det bør være en minimumsnorm på 30m² pr elev for alle skoler*

Anbefaling 3 - Det bør avsettes tilstrekkelig areal på skolens uteområde, og bruk av kompenserende tiltak ved mindre areal bør som hovedregel unngås.

Helsedirektoratets begrunnelse for anbefalingen

Kunnskapsoppsummeringen (NMBU, 2019) beskriver bruk av tilleggsarealer, uteområde på tak eller organisatoriske tiltak som mulige kompenserende tiltak. Kunnskapsgrunnlaget peker imidlertid på klare utfordringer. Kartleggingsrapporten (NINA, 2025) viser at skoler med små uteområder ofte mangler egnede tilleggsarealer i nærheten. NMBU-rapporten viser til at takløsninger har mer utbredt bruk av gummi-asfalt og mindre naturinnslag. Videre viser den til at takløsninger kan redusere utetid, er mindre tilgjengelige og derfor ikke er en fullgod erstatning for uteområder på bakken. Økt kvalitet som kompensasjon for mindre areal er vanskelig å ivareta, da mindre areal ofte medfører redusert kvalitet og mindre naturinnslag. Kompenserende tiltak er derfor nødløsninger som krever grundig vurdering og dokumentasjon for å sikre at forskriftens krav ivaretas, sammen med de mange viktige funksjonene skolens uteområder skal fylle.

Kommunedirektørens forslag til høringssvar:

Sarpsborg kommune støtter Helsedirektoratets vurderinger og forslag til anbefaling.

Helsedirektoratet ønsker innspill på om anbefalingene bør ligge som en del av veilederen under kapittelet «Miljø og helsekrav til virksomheter § 4» eller være et eget produkt.

Kommunedirektørens forslag til høringssvar:

Sarpsborg kommune mener at det er mest praktisk og oversiktlig at de nye anbefalingene ligger som en del av veilederen, ikke som et eget produkt.

Sarpsborg kommune vil samtidig vise til kommunekommisjonens arbeid, som har til hensikt å redusere statlig detaljstyring av kommunene. Anbefalingene bør være et hjelpeverktøy for kommunene, samtidig som de praktiseres slik at kommunene har fleksibilitet til å finne hensiktsmessige løsninger.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Ikke vurdert

Miljø:

Ikke vurdert

Folkehelse:

Gode utearealer og møteplasser er positivt for folkehelsen. Universell utforming er viktig for at alle skal kunne benytte og ha glede av arealene.

41/25 Vurdering av programmet Foreldrekompasset

Arkivsak-dok. 25/17659-1

Saksbehandler

Camilla Kristine Dahlstrøm

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedutvalg for kultur og oppvekst 2023 - 2027	21.10.2025	41/25
2 Formannskapet 2023 - 2027	30.10.2025	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Grete Lind

Kommunedirektørens innstilling:

1. Sarpsborg kommune tar sikte på å innføre Foreldrekompasset.
2. Ressurser til en eller flere medarbeidere sentralt i kommunen som kan lede implementering, drift og utvikling av Foreldrekompasset vurderes i arbeidet med handlingsplan 2027-2030.

Lenker:

[FNs barnekonvensjon - regjeringen.no](#)

[Hva er foreldrestøtte? | Bufdir](#)

[Foreldrestøttestrategien | Bufdir](#)

[Foreldrestøttende tiltak | Bufdir](#)

[Barnevernsreformen - en oppvekstreform | Bufdir](#)

[Meld. St. 28 \(2024–2025\) - regjeringen.no](#)

[Meld. St. 24 \(2015–2016\)](#)

[International Child Development Programme \(ICDP\) | Bufdir](#)

[Circle of Security Parenting \(COS P\) | Bufdir](#)

[Flexid | Mine muligheter med flere kulturer](#)

[Tuning into Kids \(TIK\) | Bufdir](#)

[Tuning into Teens \(TINT\) | Bufdir](#)

[Integreringsloven §14 - Lovdata Pro](#)

[Forside - Foreldrekompasset](#)

[Publikasjoner - Foreldrekompasset](#)

[Foreldrekompasset - Hva, Hvorfor, Hvordan](#)

[Utvikling av programteori for Foreldrekompasset](#)

[Nordlandsforskning Open Research Archive: Foreldrekompasset - Foreldrestøttede tiltak i](#)

[Bodø kommune](#)

[Foreldrekompasset - Lovende Praksis](#)

Sammendrag:

En vurdering av igangsetting av Foreldrekompasset ble vedtatt i Bystyret 20.06.2024.

Kommunen har en viktig rolle i å tilby foreldrene den veiledningen og støtten de trenger for å mestre foreldrerollen. I dag har Sarpsborg kommune tiltak for å støtte foreldre som lever med risikofaktorer, men ingen som systematisk retter seg mot alle foreldrene.

Foreldrekompasset er et gratis program utviklet av Fredrikstad kommune som nettopp retter seg mot alle kommunens foreldre. Foreldrekompasset gjennomføres av virksomhetenes egne ansatte i foreldremøter i barnehage og skole, samt gjennom konsultasjoner på

familiesentrene. Foreldrekompasset bygger på kunnskapsdeling og refleksjon samt gjentakelse og sammenheng gjennom hele oppvekstløpet. Telemarksforskning har konkludert med at programmet vil ha en positiv nytte. En igangsetting av Foreldrekompasset bør likevel vurderes nøye fordi programmet krever tid og innsats på bekostning av noe annet.

For å lykkes med en implementering av Foreldrekompasset i Sarpsborg kommune bør det jobbes eksplisitt med forankring, lokal kontekst, tid og bred brukermedvirkning. Det er også viktig at virksomhetene får god nok støtte til implementeringsarbeidet gjennom en eller flere ressurspersoner i kommunen.

Kommunedirektøren anbefaler at Sarpsborg kommune tar sikte på å innføre Foreldrekompasset. Ressurser til dette må imidlertid vurderes i forbindelse med handlingsplan 2027-2030.

Utredning:

Bakgrunn:

I Bystyret 20.06.2024 ble utkast til handlingsplan 2025-2028 behandlet. I den forbindelse ble det enstemmig vedtatt å vurdere igangsetting av programmet Foreldrekompasset etter modell fra Fredrikstad kommune. Sak om dette fremmes nå til politisk behandling.

Foreldrekompasset er et program for å støtte foreldrene i foreldrerollen. Programmet er utviklet av Fredrikstad kommune, og gjennomføringen av programmet skjer i familiesentre, barnehage og skole.

Foreldrekompasset har blitt presentert på fagdag for politikerne i utvalget for kultur og oppvekst 19.08.2025, i kommunalt foreldreutvalg 01.09.2025, for ledergruppene i oppvekst 24.09.2025, samt i Ungdomsrådet 08.10.2025. Foreldrekompasset vil bli presentert på virksomhetsdag for forebyggende 13.10.2025.

Om foreldrestøtte

Foreldrestøttetiltak

Alle barn og unge skal etter norsk lov og **FNs barnekonvensjon** ha de samme mulighetene til utvikling uavhengig av foreldrenes og familiens utgangspunkt. Kommunen har derfor et viktig ansvar for å tilby foreldrene den veiledning og støtten de trenger for å mestre foreldrerollen³. Regjeringen har lansert en egen strategi for foreldrestøtte **Trygge foreldre – trygge barn**⁴, og i **Stortingsmelding 28 (2024-2025) – Tro på framtiden uansett** **bakgrunn**⁵ presenter regjeringen en forsterket innsats for at barn og unge skal få like muligheter for en trygg oppvekst. **Barnevernsreformen**⁶ tredder i kraft i 2022, og denne skal bidra til å styrke arbeidet med forebygging og tidlig innsats. Det er også en forventning at kommunens tjenestetilbud til barn og familier samordnes. Det er derfor et mål at kommunene tilbyr likeverdig og kunnskapsbasert foreldrestøtte samtidig som samarbeidet mellom ulike tjenester styrkes. Foreldrestøtteprogram anbefales også i den nasjonale retningslinjen for helsestasjons- og skolehelsetjenesten.⁷

³ [Hva er foreldrestøtte? | Bufdir](#)

⁴ [Foreldrestøttestrategien | Bufdir](#)

⁵ [Meld. St. 28 \(2024–2025\) - regjeringen.no](#)

⁶ [Barnevernsreformen - en oppvekstreform | Bufdir](#)

⁷ [Meld. St. 28 \(2024–2025\) - regjeringen.no](#)

Foreldrekompasset er et tiltak på universelt nivå. Det retter seg mot alle foreldre, og kan være en del av et forebyggende arbeid. Slikt forebyggende arbeid er viktig fordi det er med på å styrke foreldreferdighetene, og med det beskyttelsesfaktorer i familiene. Foreldrestøttetiltak kan også tilbys til foreldre som lever med risikofaktorer (selektivt), og til barn og foreldre der risikofaktorer er observert og har vedvart over tid (indikativt).

Foreldrestøttetiltak i Sarpsborg kommune i dag

Sarpsborg kommune har i dag flere foreldrestøttetiltak, og disse er i all hovedsak indikative eller selektive. I kommunen gjennomføres tiltakene ICDP⁸ og COS P⁹. Programmene gjennomføres hovedsakelig gjennom gruppeveiledning med mindre grupper av foreldre og relativt høy møtehyppighet. For å ha ansvaret for foreldrestøtte i disse programmene kreves det opplæring og sertifisering. Begge programmene er anerkjente og viser lovende resultater. I tillegg til dette er Ressursteamet bidrar også med foreldreveiledning i de sakene de er aktive.

COS P står for Circle of Security Parenting, og retter seg hovedsakelig mot barn i barnehagealder. Programmet benyttes i dag i familiesentrene i Sarpsborg kommune, og gis til foreldre som lever med risikofaktorer. I barnehagene benyttes COS P i daglig veiledning med enkeltforeldre, og noen barnehager har testet ut foreldrekurs. Flere av medarbeiderne innenfor helse, barnehage og skole har gjennomført opplæring i COS P, og dette har gitt et felles kunnskapsgrunnlag i møte med foreldrene. Familiesentrene er i tillegg i gang med et foreldrestøtteprogram, «God start», som et universelt tilbud til alle førstegangsførelde.

ICDP står for International Child Development Program og retter seg mot foreldre med barn i alderen 0 -18 år. ICDP koordineres av St. Marie Læringssenter i Sarpsborg kommune, og nybosatte flyktninger med barn er pålagt å delta på dette¹⁰. Dette foreldrestøtteilbudet er primært selektivt, altså basert på at nyankomne har med seg risikofaktorer i form av å være nye i landet. Andre foreldre kan gjennom eget initiativ også delta. To barnehager, Fritznerbakken barnehage og Kulås barnehage, gjennomfører ICDP-veiledning i barnehagen, og benytter dermed programmet universelt.

Sarpsborg kommune har også startet opp kurskonseptet Flexid¹¹ knyttet til personer som vokser opp krysskulturelt. Dette arbeidet krever sertifisering på lik linje med ICDP og COS P. St. Marie Læringssenter koordinerer arbeidet. Flexidkursene retter seg fortrinnsvis mot elevgrupper i ungdomsskolen, men har også et tilbud om foreldrekurs. Foreldrekursene er ikke aktive nå, men kan tas i bruk i kommunen. Også Flexids foreldrekurs retter seg mot grupper av foreldre som lever med risikofaktorer, og representerer med det en selektiv foreldrestøtte.

Ressursteamets målgruppe er barn og ungdom som har vist alvorlig problemadferd, utført normbrytende eller kriminelle handlinger, eller er i høy risiko for å begå kriminalitet. Teamet kan støtte og veilede foreldrene til disse elevene. Dette tilbudet representerer dermed også selektiv og indikativ foreldrestøtte.

Oppsummert har Sarpsborg kommune foreldrestøttetiltak i dag, men de aller fleste benyttes selektivt, altså som tilbud til foreldre som lever med risikofaktorer.

⁸ [International Child Development Programme \(ICDP\) | Bufdir](#)

⁹ [Circle of Security Parenting \(COS P\) | Bufdir](#)

¹⁰ [Integreringsloven §14 - Lovdata Pro](#)

¹¹ [Flexid | Mine muligheter med flere kulturer](#)

Foreldrekompasset

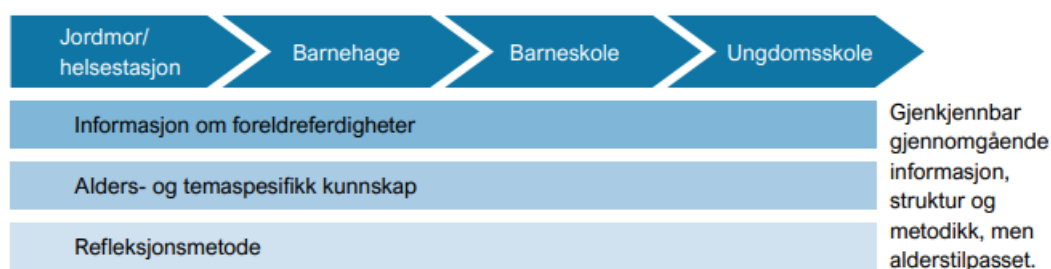
Foreldrekompasset kan bidra til en universell og helhetlig foreldrestrategi gjennom hele oppvekstreisen i Sarpsborg kommune. Programmet er gratis og universelt forebyggende¹².

Foreldrekompasset er utviklet i Fredrikstad kommune med et overordnet mål om å fremme positiv utvikling hos barn og unge, forebygge psykisk uhelse og rusproblemer gjennom å styrke foreldrene i foreldrerollen¹³. Programmet består av kunnskapsdeling og refleksjon mellom foreldrene på familiesentrene, i barnehager og i skoler. Foreldrekompasset gjennomføres i gruppesamtaler på familiesentrene, og i foreldremøtene i barnehager og skoler.

Foreldrekompasset fremmer trygge, tydelige og støttende foreldre, og ferdigheter for å mestre dette gjentas i kunnskapsdelingen gjennom hele programmet¹⁴. I tillegg deles det kunnskap om alderstilpassede temaer. Disse temaene er *barnas utvikling og behov, følelser, grenser, søvn, mat og bevegelse, inkludering og fellesskap, digital hverdag* og *rusmidler*. Det siste temaet er rettet mot ungdomsskolen, mens de øvrige temaene er gjentakende fra familiesentrene ut ungdomsskolen. Foreldrekompasset har laget egne presentasjoner for hvert av temaene, som er forankret i kunnskap og forskning. Basert på disse er det er virksomhetenes egne ansatte som står for kunnskapsdelingen.

Etter kunnskapsdelingen settes foreldrene sammen i grupper for å reflektere over hva de har hørt. Foreldrekompasset legger til grunn at alle foreldre har ressurser, og at de gjennom felles refleksjon benytter kunnskapen og tilpasser den til sin hverdag. Dette kan igjen gi foreldrene støtte og økt bevissthet fordi «det er særlig gjennom å legge til rette for refleksjon mellom foreldre det er mulig å påvirke foreldres bevissthet rundt egen foreldrepraksis, samt stimulere til utvikling av foreldrenettverk og innbyrdes foreldrestøtte» (Nordahl, 2007)¹³.

Foreldrekompasset består av fire grunnleggende elementer som anses som nødvendige. Disse er *gjentakelse, sammenheng, kunnskapsdeling* og *foreldrerefleksjon*. Gjentakelse og sammenheng viser til metodikken i arbeidet, kunnskapsdeling og foreldrerefleksjon til formidlingsformen. Dette er illustrert under¹⁴. I Sarpsborg kommune vil jordmor/helsestasjon erstattes av familiesentrene.

Foreldrekompasset bruker allerede etablerte arenaer der foreldre treffer kommunale virksomheter, i denne sammenheng familiesentrene, barnehagene og skolene. Disse arenaene har en unik mulighet til å nå foreldre med universelle tiltak, nettopp fordi de samlet møter alle barnas foreldre. Forskning viser at effekten av styrkede foreldrenettverk også er god for de barna som ikke har foreldre som deltar på foreldremøter (Özdemir og Koutakis, 2016)¹⁴.

¹² [Forside - Foreldrekompasset](#)

¹³ [Meld. St. 24 \(2015–2016\)](#)

¹⁴ [Foreldrekompasset - Hva, Hvorfor, Hvordan](#)

Telemarksforskning¹⁵ har vurdert Foreldrekompasset, og kommet fram til at de ansatte opplever programmet som relevant og aktuelt. De fremhevet verdien av at alle har en felles plattform og at opplæringen gir et godt grunnlag for å gjennomføre Foreldrekompasset. Foreldrene opplevde temaene som relevante, og formidlingen som god, tydelig og forståelig. Omtrent halvparten sa også at informasjonen de fikk var ny for dem. Foreldrene sier at foreldrefleksjonene var positive fordi de var kontaktskapende, og at det var nyttig å dele erfaringer.

Nordlandsforskning¹⁶ har også vurdert Foreldrekompasset. De har kommet til at programmet bidrar til økt systematikk for foreldrefleksjon, og at kompetansen om foreldrestøtte har økt. Alle foreldrene som deltok i Foreldrekompasset opplevde foreldremøtene som relevante.

Foreldrekompasset har også blitt vurdert internt i Fredrikstad kommune¹⁷, og i denne evalueringen kom det fram at programmet er fullt mulig å overføre og ta i bruk av andre kommuner. Evalueringen peker på implementeringsarbeidet som avgjørende for å lykkes.

Annen universell foreldrestøtte

Bufdir har en oversikt over ulike tiltak for foreldrestøtte¹⁸. I tillegg til COS-P og ICDP nevnes Tuning into Kids (TIK)¹⁹ og Tuning into Teens (TINT)²⁰ som mulige universelle tiltak. Samlet retter programmene seg mot foreldre med barn i alderen 2 til 18 år. TINT og TIK baserer seg på veiledning av foreldre i grupper med høy møtehyppighet. Veilederne i programmene skal ha en helse- og omsorgsutdanning, samt sertifisering. Dette gjør at det trolig vil kreve betydelig mer å implementere disse to programmene som universelle foreldrestøttetiltak fremfor Foreldrekompasset.

Mulig innføring av Foreldrekompasset i Sarpsborg kommune

En innføring av Foreldrekompasset i Sarpsborg kommune kan bety et betydelig løft i kommunens sammenhengende universelle foreldrestøtte. Foreldrekompasset er et program for hele oppvekstområdet som bygger på *gjentakelse* og *sammenheng*. Mange ansatte skal være bærere av programmet, og utføre en lik praksis ut mot foreldrene. Foreldrekompasset må derfor være obligatorisk for alle virksomhetene i kommuneområdet når det er fullt ut iverksatt, men kan innføres gradvis i virksomhetene.

For å lykkes med en implementering av Foreldrekompasset i Sarpsborg kommune bør det jobbes eksplisitt med forankring, eierskap og ikke minst troen på verdien av et universelt foreldrestøtte-program. Det er viktig at man tar hensyn til den lokale konteksten, og de foreldrestøttetiltakene som allerede er virksomme i kommunen. Kommunedirektøren anbefaler en praksisnær og pragmatisk tilnærming. Det vil også være viktig med bred brukermedvirkning i alle ledd. En implementering krever tid og ressurser, samt oppmerksomhet og forankring hos ledere på flere nivå. Det er trolig hensiktsmessig å starte en slik implementering med noen virksomheter som piloter, og så justere videre implementering i tråd med deres erfaringer. Det foreligger tydelige og omfattende

¹⁵ [Utvikling av programteori for Foreldrekompasset](#)

¹⁶ [Nordlandsforskning Open Research Archive: Foreldrekompasset - Foreldrestøttede tiltak i Bodø kommune](#)

¹⁷ [Foreldrekompasset - Lovende Praksis](#)

¹⁸ [Foreldrestøttende tiltak | Bufdir](#)

¹⁹ [Tuning into Kids \(TIK\) | Bufdir](#)

²⁰ [Tuning into Teens \(TINT\) | Bufdir](#)

beskrivelser av Foreldrekompasset, noe som vil kunne forenkle en eventuell implementering av programmet i Sarpsborg kommune. Et vesentlig suksesskriterium for overføring er at det etableres en enhet sentralt som holder i drift og videreutvikling av Foreldrekompasset²¹.

For å bidra til et helhetlig løp er det også svært viktig å innlemme de private barnehagene, slik at de kan være en del av kommunens strategi for foreldrestøtte.

Gjennom medvirkningsprosessene kommer det fram at aktørene ser et behov for en helhetlig og langsiktig strategi for universell foreldrestøtte i kommunen. Aktørene er positive til en innføring av Foreldrekompasset for å ivareta dette. Et felles program som Foreldrekompasset kan bidra til å samkjøre og trygge personalet, samt sikre et likeverdig tilbud til alle kommunes foreldre.

Flere løfter fram at en strategi for foreldrestøtte bør inkludere tiltak for å sikre at alle foreldre har reell mulighet til å delta i foreldremøter. Videre kommer det fram at det er behov for å ha en ansvarlig for Foreldrekompasset sentralt i kommunen. Dette for å sikre systematisering av arbeidet, at satsningen blir langsiktig og at virksomhetene får nødvendig hjelp og støtte i arbeidet med Foreldrekompasset.

Ungdomsrådet mener det er fint at foreldre får kunnskap, og at de snakker mer sammen. Da kan foreldrene lettere forstå hvordan det er å være barn og ungdom i dag. Det er lurt at foreldrene vet mer om rus, mental helse, utenforskap og kosthold, men det er viktig at kunnskapen gis på en måte som gjør foreldrene trygge.

Foreldrekompasset og økonomi

Rapporten fra Telemarksforskning²² viser at Foreldrekompasset vil ha en positiv nytte for kommunen og for samfunnet. Hvor stor nytten er avhenger av hvilke forutsetninger som legges inn i beregningene og hvilke grupper av barn og unge programmet kan tenkes å hjelpe. Kostnaden til driften av Foreldrekompasset baserer seg på tre utgiftsposter; direkte utgifter til ledelse og organisering av programmet, utgifter til opplæring (medgått arbeidstid) og gjennomføringen av selve Foreldrekompasset (tidsbruk for lærere, helsepersonell mv).

Omfanget av ledelse og organisering antas å være høyest i implementeringsperioden, og vedvare så lenge Foreldrekompasset gjennomføres i kommunen. For å kunne sikre en god implementering og drift må det tilføres ett årsverk til ledelse og organisering av programmet i 3-5 år. Deretter kan omfanget vurderes, i tråd med økt implementeringsgrad i kommunen.

Telemarksforskning har benyttet to ulike beregningsmodeller for kost-nytte- analyse. Den første modellen baserer seg på nytteverdi i form av reduserte utgifter til oppvekstsektoren og den andre på Utenforregnskapet. I den første analysen viser resultatene en gevinst på mellom 5 og 80 millioner i kommunens oppvekstsektor. I den andre vises en gevinst over tid på mellom 600 000 og opp til over 80 millioner avhengig av hvilken gruppe de antar får hjelp av Foreldrekompasset.

En igangsetting av Foreldrekompasset bør likevel vurderes nøye fordi programmet krever tid og innsats på bekostning av andre arbeidsoppgaver. Det pågår også en omlegging av Sarpsborg kommunes arbeid overfor barn og unge, som krever administrativ kapasitet. Ressurser til å starte opp med Foreldrekompasset bør vurderes i etterkant av at denne omleggingen er gjennomført. Det kan være mulighet for utprøving i løpet av 2026, og en bredere innføring i 2027.

²¹ [Foreldrekompasset - Lovende Praksis](#)

Foreldrekompasset og oppdrag i handlingsplanen

I kommunens handlingsplan er et av oppdragene å styrke relasjonskompetansen hos ansatte i oppvekst, og å forbedre den relasjonelle praksisen i møte med barn, elever og foreldre. En innføring av Foreldrekompasset kan være et bidrag for å nå dette målet.

Konklusjon:

Kommunedirektøren anbefaler at Sarpsborg kommune tar sikte på å innføre Foreldrekompasset. Det bør da avsettes ressurser slik at en eller flere medarbeidere sentralt i kommunen kan lede implementering, drift og utvikling av Foreldrekompasset. Dette vil bli vurdert i arbeidet med handlingsplan 2027-2030.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Utgifter til driften av Foreldrekompasset vil bestå av tre poster; direkte utgifter til ledelse og organisering av programmet, utgifter til opplæring (medgått arbeidstid) og gjennomføringen av selve Foreldrekompasset (tidsbruk for lærere, helsepersonell mv). Det er behov for midler tilsvarende en stilling i 3-5 år, og at omfanget deretter vurderes.

Miljø:

Ingen vesentlige påvirkninger på miljøet.

Folkehelse:

Foreldrekompasset kan bidra til å sikre sosial bærekraft og barns rettigheter gjennom å fremme fysisk, psykisk og sosial helse for familier. Foreldrekompasset, som er universelt utformet, kan også gjennom sin kunnskapsdeling og refleksjon bidra til å ivareta barns rett til liv og utvikling. Foreldrene blir satt i stand til å møte barnas ulike sårbarheter, identiteter, karaktertrekk og egenskaper. Dette kan igjen bidra til å ivareta barns rett til beskyttelse, omsorg og sikkerhet. Helhetlig vil dette kunne bidra til å sikre barns rett til familiemiljø og nære relasjoner, og med det legge et godt grunnlag for barnets rett til utdanning

42/25 Aktivitetsskole – et samarbeid mellom SFO og idretts- og aktivitetstilbudet i Sarpsborg

Arkivsak-dok. 25/18711-1

Saksbehandler Øyvind Krog Kristiansen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedutvalg for kultur og oppvekst 2023 - 2027	21.10.2025	42/25

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere:

Kommunedirektørens innstilling:

1. Det opprettes en arbeidsgruppe som koordinerer og utvikler en samarbeidsmodell mellom skoler og aktivitetstilbydere om idretts- og aktivitetstilbud.
2. Kommunedirektøren fremmer ny sak om finansiering når forslag til samarbeidsmodell foreligger.

Vedlegg:

Sammendrag:

Ved behandling av handlingsplan og budsjett i 20.06.2024 fattet bystyret vedtak om å utrede muligheten for et samarbeid mellom skoler og idrettslag som et pilotprosjekt, basert på konseptet aktivitetsskole i skolefritidsordningen.

Det er mange eksempler på samarbeid mellom SFO og ulike idrettslag og kulturaktører, i egen kommune og ellers landet. Kommunedirektøren mener derfor det ikke er behov for et nytt pilotprosjekt.

Utredningen viser derimot at det er behov for å se på hvordan lokale forhold, som organisering i idrettslagene, tilgjengelig personell og økonomi, påvirker hvilken samarbeidsform som vil fungere for i Sarpsborg. Kommunedirektøren anbefaler at det opprettes en arbeidsgruppe som får i oppdrag å koordinere og utvikle en samarbeidsmodell tilpasset lokale forhold.

Utredning:

Bakgrunn

Ved behandling av handlingsplan 20.06.2024 fattet bystyret følgende verbalvedtak
"Utrede og fremme politisk sak om mulighet for å etablere en avtale om samarbeid mellom skoler og idrettslag i Sarpsborg som et pilotprosjekt, basert på konseptet aktivitetsskole (AKS) i skolefritidsordning".

For å tydeliggjøre verbalvedtaket ytterligere er det avklart muntlig med utvalgsleder at saken undersøker følgende:

- Om det er behov for et pilotprosjekt som prøver ut en samarbeidsmodell der idrettslag og andre kulturaktører kan samarbeide med SFO, for på den måten å tilby aktiviteter av ulike slag til barna på SFO.
- Om fritidsaktivitetene som barn har i lokale idrettslag og organisasjoner kan tilbys innenfor SFO-tid. For på den måten å friggi mer tid til familiene på ettermiddags- og kveldstid.
- Om Aktivitetsskolen (AKS) i Oslo er en mulig organiseringsform det går an å bruke som utgangspunkt for pilotprosjektet.

Kommunedirektøren har kartlagt eksisterende tilbud og hentet innspill fra SFOene i kommunen, Sarpsborg idrettsråd og lokale idrettslag. Siden AKS er nevnt i vedtaket, har kommunedirektøren kontaktet utdanningsetaten i Oslo kommune og Oslo idrettskrets.

Eksisterende samarbeid i Sarpsborg

Det er flere eksempler på samarbeid mellom SFO og idretts- og aktivitetstilbudet i Sarpsborg både i skoletiden og i SFO-tiden.

Et eksempel er «Aktive lokalsamfunn» som var et samarbeid mellom SFK og Kurland skole der SFK arrangerte aktivitet i storefri for elevene ved skolene. Ulike trinn har deltatt på aktivitetene ulike dager gjennom uka. Midlene til prosjektet utløp i 2024, finansiert av midler som idrettskretsen har fått gjennom Sparebankstiftelsen DNB. Idrettskretsen finansierte tilbudet frem til sommeren 2025, slik at elevene kunne beholde tilbudet ut skoleåret. Det betyr at det ikke lenger er et tilbud. Sparebankstiftelsen finansierer ikke prosjekter utover en gitt prosjektperiode, men sagt at de vil kunne bidra med en andel i ytterligere to år dersom annen grunnfinansiering kommer på plass for dette tilbudet.

Et annet samarbeid er «Mellomrommet» der Tune IL samarbeider med Grålum barneskole og SFK samarbeider med Kurland barneskole. Prosjektet gjennomfører aktiviteter i tiden fra skoleslutt og frem til tiden der fritidsaktiviteter starter på ettermiddagstid. Mellomrommet legger til rette for et sted å være for barna med tilsyn, og det tilrettelegges med utstyr og mulighet for å drive med aktivitet. I forbindelse med Mellomrommet som SFK arrangerer er det mulighet for e-sport som del av aktivitetene. Dette prosjektet retter seg mot elever i 5.-7. trinn, de som ikke lenger har et SFO-tilbud. Man kan tenke seg at hvis organiseringen av Mellomrommet tilpasses til barn i SFO, vil det fungere også der.

Også Kalnes IL og deres aktivitetspatrulje har bidratt inn i prosjektet Mellomrommet. Kalnes IL er en symbiose mellom idrettslinja på Kalnes vgs og et idrettslag. De er et fullverdig idrettslag, men de som er engasjert i idrettslaget er i hovedsak nåværende og tidligere elever ved idrettslinja på Kalnes vgs. Som del av fagene på idrettslinja tilbyr de tjenesten Aktivitetspatruljen, der de reiser rundt og er instruktører i ulike fysiske aktiviteter og lek. Aktivitetspatruljen har en bil og henger med utstyr som de reiser rundt med. På den måten kan de komme seg rundt til plasser som ønsker aktivitetstilbud over alt i kommunen. Gjennom denne organiseringen løser de en betydelig utfordring. Samarbeid om aktiviteter i SFO-tid forutsetter i mange tilfeller nærhet til et idrettslag. Er det ingen idrettslag i nærheten er det det vanskelig for skoler å få til gode samarbeid. Tilgang på utstyr kan være en annen utfordring. En mobil aktivitetspatrulje muliggjør at alle skoler kan avtale samarbeid om aktivitet i skole- eller SFO-tid der SFO stiller med egne lokaler og områder. Aktivitetspatruljen har utstyr og folk til å drive aktivitetene. Å bruke aktivitetspatruljen bidrar til bekjentskap og samhandling mellom grunnskole og videregående skole i kommunen.

Utover disse større samarbeidsprosjektene har skolene meldt inn flere ulike samarbeid:

- Noen samarbeider med kirken/menigheten i nærområdet. Ved en skole gjennomføres korøvelsen i kirken i tiden etter skoletid. Menigheten har organisert kjøring og henting av elevene slik at de hentes på og levers tilbake til SFO.

- Noen samarbeider med lokalt idrettslag, som karateklubben eller FK Sparta.
- Andre igjen har samarbeidet med ungdommens kulturmønstring.
- Noen melder at de får tilbud fra videregående- eller ungdomsskoler, når disse har noe de ønsker å dele. Valgfaget «Innsats for andre» i ungdomsskolen er et eksempel der ungdomsskoler kan planlegge og tilby aktiviteter for SFO.

AKS i Oslo

Aktivitetsskole (AKS) er Oslos variant av skolefritidsordning (SFO). AKS og SFO bygger på de samme nasjonale føringene fra Utdanningsdirektoratet. Oslo kommune opplyser at rammeplanene for SFO og AKS nå er tilnærmet like og i hovedsak sier det samme etter at det ble utarbeidet en nasjonal rammeplan for SFO.

Det er opp til den enkelte skole og virksomhetsleder å bestemme hva slags aktiviteter som skal tilbys ved den enkelte AKS. De kan bruke egne krefter og eget personale til å arrangere aktiviteter for sine barn. Der en AKS kan velge å ha en voksen inne i en 80% stilling og ha en mer generell tilstedeværelse og opppasserrolle, kan en annen AKS velge å ansette 4 personer i hver sin 20% stilling, der alle har sin spisskompetanse på en aktivitet. AKS kan på den måten tilby varierte aktiviteter til barna. Alternativt kan lederne i AKS velge å leie inn eksterne aktører. Dette kan være enkeltpersoner med spesiell kompetanse på en gitt aktivitet eller for eksempel et idrettslag som tilbyr aktivitetene de har i sin klubb. Hensikt er at de organiserer og gjennomfører aktiviteter for barna. Den lokale skole/AKS-ledelsen kan også kombinere eget tilbud med tilbud fra idrettslag og andre. Det er ledelsen ved skolen sitt ansvar å sørge for at kvaliteten i aktivitetene er formålstjenlig og av god kvalitet.

Noen mønster for samarbeid har vokst frem. Et av disse er det som i Oslo omtales som BIOS (Bevegelsesglede i Osloskolen). Oslo idrettskrets deler ut midler til idrettslag som etablerer avtaler om samarbeid med AKS på ulike skoler. En annen samarbeidsordning kalles «Idrettshoder» og benyttes ved noen skoler i tre bydeler. De er også en samling klubber som arrangerer aktiviteter for AKS i sine nærområder.

Personell

Personell er på flere måter avgjørende for om samarbeid lykkes. Både idrettslag, idrettsrådet og de vi har snakket med i Oslo trekker frem viktigheten av å ha personer med et ansettelsesforhold i idrettslaget som tar ansvar og holder i planlegging og organisering av samarbeidet. Skal aktiviteten planlegges på frivillig basis blir det ofte for tilfeldig, kvaliteten blir lavere, og erfaring viser at samarbeidet ikke blir levedyktig over tid.

I Sarpsborg kommune er det mange små idrettslag som fullt og helt er drevet på frivillig basis, uten faste ansatte. Disse lokale forholdene må tas hensyn til. Klubbene som har ansatte som kan bidra på dagtid, har i stor grad sine arenaer sentralt lokalisert i kommunen. Et felles system for samarbeid mellom SFO og lag/foreninger må ha som mål å oppnå like muligheter både for barn i SFO på sentralt lokaliserte skoler og for barn på skoler ute i distriktene.

For at det skal være et samarbeid må de ansatte i SFO være innstilt på å delta og motivere barna aktivt. Det oppleves ikke som et samarbeid hvis de SFO-ansatte overlater gjennomføringen til idrettslaget, uten selv å være aktivt til stede og delta.

For at prosjektene skal være gjennomførbare er man avhengig av instruktører. Dette er gjerne ungdommer og unge voksne som ikke er i annen jobb i SFO-tiden. For å sikre at kvaliteten på aktivitetene som gjennomføres blir god, må kursing av de unge instruktørene vurderes (trener- eller aktivitetslederkurs).

Det er også viktig at samarbeidet er forankret i og ønsket av ledelsen ved skolene.

Økonomi

Forutsigbar økonomi er avgjørende for å opprettholde gode samarbeid. Noen grunnleggende økonomiske behov trekkes frem. For at klubbene og organisasjonene skal kunne organisere aktivitetene i et tidsrom der man ellers er på jobb, er man avhengig av at klubben kan få dekket noen av kostnadene ved å ta på seg disse ekstraoppgavene. Midler til kurs og godtgjøring for å holde på instruktørene, er viktig for å sikre god kvalitet. Utstyr til å drive aktivitetene er også en nødvendig kostnad man må regne inn i prosjektene.

Organiseringen av midlene kan gjøres på ulike måter, men det avgjørende er at det er forutsigbart og over tid. Bortfallet av midler når en prosjektperiode er over peker seg ut som den største årsaken til at et samarbeidsprosjekt avsluttes.

Samarbeidsprosjektene i Sarpsborg har i stor grad vært finansiert gjennom prosjektmidler fra Sparebankstiftelsen DNB. Disse midlene er tilgjengelig for en periode, gjerne på to år. Når perioden er over forsvinner tilbudet fordi det ikke har vært andre som er villig til å overta finansieringen når prosjektperioden er over.

AKS i Oslo finansierer mange aktiviteter gjennom BIOS ordningen. Oslo kommune bevilger penger til BIOS i for en fireårsperiode. For inneværende periode er det snakk om 4 millioner kroner årlig. Pengene overføres til Oslo idrettskrets, som fordeler midlene til klubber som søker. Oslo idrettskrets har delt ut midler til 12 idrettslag dette året og bidrar også noe inn i andre organisasjonsformer. BIOS har bidratt til at det er lite administrasjonen for Utdanningsetaten med denne ordningen. Det andre eksemplet på organiseringsform fra Oslo, Idrettshoder, baserer økonomien på en mer sammensatt tilnærming, der de søker støtte fra flere forskjellige plasser. Blant annet Bufdir, Sparebankstiftelsen, BIOS med flere.

Kan de vanlige fritidsaktivitetene legges til SFO-tid?

Kommunedirektøren har også sett på muligheten for å legge til rette for foreldrebetalte aktiviteter i SFO, slik at barn kan delta på sine fritidsaktiviteter i SFO-tiden. På den måten frigis mer tid til familiene på ettermiddag- og kveld.

I Sarpsborg er det en SFO som organiserer fritidsaktivitet innenfor SFO-tid. Barna kan delta på korøvelse i SFO-tiden fordi dirigenten har kordrift som del av sin stilling i den lokale menigheten og kan legge øvelsen til dagtid.

Samarbeid med kulturskolen er et annet område man kan se for seg en lignende ordning. Kulturskolelærer kan legge noe av sin undervisning til SFO tid. Om dette er mulig på person eller gruppenivå må vurderes i hvert enkelt tilfelle.

En utfordring i mange tilfeller er likevel hvorvidt lag og foreninger i Sarpsborg har mulighet til å gjennomføre dette på dagtid. De aller fleste trenere og instruktører i Sarpsborg gjør trenerjobben sin på frivillig basis og er kanskje også i annen jobb på dagtid.

Oslo hadde tidligere en åpning for foreldrebetaling for fritidsaktiviteter i AKS, men har gått bort fra dette. Dette er begrunnet i at skolene opplevde at dette lagde et tydelig skille mellom de som hadde penger til å delta på fritidsaktiviteter og fikk dra av gårde på aktiviteter, mens de som ikke hadde råd ble værende igjen.

Kommunedirektørens vurdering

Flere samarbeidsprosjekter av typen som saken beskriver har vært gjennomført, både i egen kommune og andre plasser. Dette gir erfaringer og god innsikt i hva som må ligge til rette for å få til gode samarbeid. Både skoler, idrettslag og kulturskole er positive og ønsker samarbeid velkomne.

Andre kommuner har gode strukturer for organisering, oppstart, drift og evaluering av slike samarbeid mellom skole og idrettslag. Dette danner et godt utgangspunkt for det videre arbeidet i Sarpsborg kommune. Personell og lokale forhold vil være avgjørende for hvordan dette vil fungere her.

Med bakgrunn i utredningen som er gjort mener kommunedirektøren at det foreligger tilstrekkelig kunnskap og erfaringer rundt samarbeid mellom SFO og lag og foreninger i Sarpsborg. Det er ikke behov for en ny pilot for å kartlegge dette nærmere.

Det er derimot behov for å se på hvordan lokale forhold påvirker hvilken samarbeidsform som vil fungere i Sarpsborg. Kommunedirektøren anbefaler at det opprettes en arbeidsgruppe som får i oppdrag å koordinere og utvikle en samarbeidsmodell med spesiell vekt på bærekraftig administrasjon, fornuftig bruk av personressurser i lokale lag og foreninger, og langsiktige, forutsigbare økonomiske rammer.

Foreldrebetaling, slik Oslo kommune åpnet for tidligere, kan ha positive sider, men også negative konsekvenser som må tas på alvor. Foreldrebetaling må ses i sammenheng med hvilken samarbeidsmodell som velges. Kommunedirektøren anbefaler at dette vurderes i det videre arbeidet til arbeidsgruppen.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

For å sikre stabilitet i tilbudet sier erfaring at økonomisk forutsigbarhet er avgjørende for om tilbudet skal fungere stabilt over tid. Hvis et prosjekt etableres på prosjektmidler og ikke følges opp med egne midler, dør samarbeidet når prosjektmidlene ikke lenger er der.

De mest sentrale utgiftspostene er

- Midler til administrasjon. Lønn til aktivitetsansvarlig i lag/forening.
- Lønn til instruktører som jobber med barna.
- Utgifter til utstyr.

Det kan søkes støtte til deler av samarbeidene for å styrke dem ytterligere, men det må være en grunnfinansiering på plass.

Miljø:

Slitasje på anlegg som gressbaner, kunstgressbaner og andre anlegg fra aktiviteten til skoleelever reduserer levetiden til anleggene betydelig. Klubbene som ligger tett å skoler melder om høy bruk fra skole og SFO på sine anlegg, uten at de får noen kompensasjon for slitasjen dette medfører. Den økte slitasjen gjør at større utbyttinger som påvirker miljøet må utføres oftere.

Folkehelse:

Samarbeidsprosjektet vil ha positiv innvirkning på barns helse, da elevene vil oppleve en mer fysisk aktiv hverdag. Det er et mål at flere barn har en fritidsaktivitet.

Samarbeid mellom lag og SFO vil kunne rekruttere flere barn til deltagelse i aktivitet utover SFO. Gjennom SFO kan kommunen også informere om støtteordninger som Solidaritetsfondet, som hjelper barn og unge i familier med dårlig økonomi. På denne måten vil samarbeidsprosjekt kunne bidra til en utjevning av forskjeller i samfunnet.

Referatsaker:

Saknr	Arkivsak	Tittel
46/25	23/24135-41	Protokoll Hovedutvalg for kultur og oppvekst 16.09.2025
47/25	25/04026-18	Referat SU / SMU - Hornnes og Ullerøy barneskoler - 150925